

LETO XXIV. Štev. 32

IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
"LJUDSKA PRAVICA"
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

"LJUDSKA PRAVICA"
USTANOVljena 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIA 1945 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1949 IZHAJA
V REDAKCIJSKO POVEZANO-
STI Z "BORBO"

Podeljene so Prešernove nagrade

Letošnji Prešernovi nagrajenci so: Lojz Kraigher, Beno Zupančič, Marij Pregelj, Lojze Potokar, Samo Hubad, Samo Smerkolj, Hinko Leskovšek, Edvard Kardelj in Boris Zihertl

Ljubljana, 7. febr. Danes ob 17. uri je bila v dvorani Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije slovesna seja Prešernovega sklada, združena z letošnjo podelitvijo nagrad. Seje so se udeležili poleg nagrajencev številni javni in kulturni delavci. Med predstavniki javnega življenja so bili tudi predsednik Sveta za kulturo in prosveto LRS Boris Kocjančič, državni sekretar za notranje zadeve LRS Mitja Ribičič, predsednik Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana dr. Marijan Dermastia in drugi.

Sejo je začel predsednik leto 1958/59. (Razpis štipendij upravnega odbora Prešernovega sklada prinašamo na drugi strani) Tone Fajfar, ki je med drugim dejal:

"Jutrišnji dan, obletnica Prešernove smrti, slovesno praznu-

jeve ideje imela že doslej, delo v polni meri zasluži, da se mu podeli Prešernova nagrada.

Za delo »Književnost in družba« Borisa Zihertla pa ugotavlja obrazložitev, da odlikuje delo aktualnost vprašanj, ki jih obravnava naprednost stališč, ki jih zavzema in razločnost stila. Obsežno poznavanje filozofije in temeljita razgledanost po družbeni zgodovini, sta omogočila avtorju, da je ustvarjalno uporabljal dialektični materializem, tako pri idejnih portretih domačih in svetovnih avtorjev,

Potem, ko so bile prečitane vse obrazložitve, so pristopili k predsedniku Upravnega odbora Prešernovega sklada Tonetu Fajfarju nagrajenci. Trije nagrajenci se podelitve niso mogli udeležiti, Edvard Kardelj zaradi odsotnosti, Samo Smerkolj in Hinko Leskovšek pa se mudita v tujini. Po seji je bil sprejem v prostorih Izvršnega sveta LRS.

Zvečer je v velikih dvorani Slovenske filharmonije priredil Svet za kulturo in prosveto LRS slavnostno akademijo, na kateri je nastopil orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Sama Hubada.

Čestitki predsednika Tita

Naserju in Kvatliju ob proglasitvi Združene arabske republike

Beograd, 7. febr. (Tanjug). — Ob razglasitvi Združene arabske republike je poslal naš predsednik republike predsedniku Egipta Naserju in predsedniku Sirije Sukriju el Kvatliju brzojavni čestitki. Brzojavka predsedniku Naserju se glasi:

— Gospod predsednik, dovolite, da Vam v svojem in v imenu jugoslovanske vlade najpristrčneje čestitam k zgodovinskemu dejanju, razglasitvi združitve Egipta in Sirije v Združeno arabsko republiko.

— Prepričan sem, da pomeni to dejanje, s katerim je izpolnjena volja egiptovskega in sirskega naroda, velik prispevek k okrepljenju miru v tem delu sveta, k razcvetu in napredku ljudstva

nove arabske republike. Sprejmi- te izraze mojih najboljših želja in prizrčnih pozdravov.

Brzojavka predsedniku Kvatliju se glasi:

— Ob zgodovinskem dejanju, s katerim je bila razglašena združitev Sirije in Egipta v Združeno arabsko republiko, pošiljam Vam, gospod predsednik, v svojem in v imenu jugoslovanske vlade najtoplejše čestitke in najboljše želje.

— Prepričan sem, da bo nova arabska republika kot izraz teženj sirskega in egiptovskega naroda prispevala k napredku in blaginji svojih narodov ter k okrepljenju miru v tem delu sveta. Prejmite moj topli pozdrav.

Sutjeska mora biti trajna luč ki žari iz težkih dni minule vojne

Maršal Tito predsednik odbora za proslavo 15. obletnice bojev na Sutjeski

Beograd, 7. febr. (Tanjug). — Pod predsedstvom maršala Jugoslavije Josipa Broza Tita je bila danes popoldne prva seja odbora za proslavo 15-letnice bojev na Sutjeski. Sejo je začel predsednik Centralnega odbora ZB Aleksander Ranković, ki je poudaril, da je izvršni odbor ZB sklenil, da bomo po vsej državi najsvečaneje proslavili 15-letnico bojev na Sutjeski. Izvršni odbor je naprosil predsednika Tita, naj sodeluje kot član v odboru za proslavo. Aleksander Ranković je potem predlagal za predsednika odbora maršala Josipa Broza Tita, kar so člani odbora soglasno sprejeli.

Potem ko se je zahvalil navzočim za izvolitev za predsednika odbora za proslavo 15-letnice Sutjeske, je predsednik Josip Broz Tito, obujajoč spomine na te slavne dneve narodnoosvobodilne vojne, rekel: »Tovariši in tovarišice! Proslava bojev na Sutjeski je ogromnega pomena za vse narode in za našo socialistično deželo. Kmalu bo minilo 15 let od tistih dni, ko se je na tem kraju bila z okupatorji odločilna bitka, v kateri so sodelovali sinovi malone vseh naših narodov. To je kraj, kjer se je razvila ena najsrdečnejših bitk v naši osvobodilni borbi, bitka, v kateri je v kratkem času padlo največ sinov naših narodov, največ svetlih likov naše ljudske revolucije in naše osvobodilne borbe.

Mi moramo obeležiti ta kraj kot spomenik padlim borcem, padlim sinovom naših narodov in kot svetilnik našim novim rodovom, ki bo razsvetljeval pot, utrto na tem kraju, pot bratstva in enotnosti naših narodov.

Mislím, tovariši in tovarišice, da mora proslava 15-letnice bojev na Sutjeski ostati ne samo trajen spomin, marveč mora biti tudi trajna luč, ki žari iz tistih mračnih dni, ko so morali naši narodi prenesti največje breme na svojih ramah. To naj bo kraj, kamor bodo prihajali naši mladi rodovi obujati spomine, kako je nastala naša sedanja Jugoslavija, socialistična Jugoslavija, v kateri vladata bratstvo in enotnost.

Redkokdaj je bila v zgodovini ustanovljena država na tak način, da so dotlej razcepljeni narodi in skupnem boju proti skupnemu sovražniku skovali svojo enotnost in s svojo krvjo in kostmi najboljših sinov svoje dežele uresničili svoj cilj, da v miru in svobodi grade lepše življenje sebi in bodočim rodovom.

Mislím, tovariši, da je od nas, organizatorjev te proslave, mnogo odvisno, ali bo proslava res tisto, kar želimo, da bo — trajen spomenik naši narodnoosvobodilni borbi. Po vsej Jugoslaviji je bilo mnogo bojišč, na katerih so

se bile krvave bitke, toda prav Sutjeska, ki je bila v naši narodnoosvobodilni borbi dvakrat takšno torišče, zlasti pred petnajstimi leti, je najbolj primer- na kot kraj, kamor se bodo naši narodi zmerom ozirali in se spominjali, kako drago smo plačali vse, kar smo ustvarili. Ta kraj naj opozarja naš in bodoče rodove, da je treba spoštovati žrtve, ki so padle tam in po vsej Jugoslaviji. Naša dežela, ki je bila ena sama velika Sutjeska in za katero je padlo toliko sinov naših narodov, res zasluži, da jo spoštujemo tudi bodoči rodovi.

»Rad bi omenil,« je rekel na koncu predsednik Tito, »da je naloga, ki nas čaka, dokaj zamotana. Toda prepričan sem, da jo bo ta organizacijski odbor izpolnil.«

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zahvala iz Romunije

Beograd, 7. febr. (Tanjug). Predsednik republike je prejel brzojavko predsednika prezidija Velike narodne skupščine Romunije Jona Maurerja, ki se mu zahvaljuje za izraženo sožalje ob smrti dr. Petruja Groze.

Nova veleposlanika Etiopije in Belgije v Beogradu

Beograd, 7. febr. (Tanjug). — Predsednik republike Tito je privolil v imenovanje Amhe Aberra za novega etiopskega veleposlanika v Jugoslaviji. Ahma Abera, ki ga je cesar Haile Selasie te dni imenoval za veleposlanika v naši državi, bo v kratkem prispel v Beograd.

Beograd, 7. febr. (Tanjug). — Novi belgijski veleposlanik v Jugoslaviji Robert Rotschild je z avtomobilom prispel v Beograd in ga je danes v poslopu belgijskega veleposlanštva obiskal in pozdravil namestnik šefa protokola državnega sekretariata za zunanje zadeve Mirodrag Marković.

Sožalje predsednika Tita

Beograd, 7. februarja. — Včeraj je predsednik republike Josip Broz-Tito spričo hude letalske nesreče pri Münchenu poslal premieru Haroldu Macmillanu sožalno brzojavko z naslednjo vsebino: »Globoko sem pretresen spričo novice o letalski nesreči, ki je težko prizadela britanski šport in angleško ljudstvo. Dovolite, da Vam izrazim svoje globoko sožalje.«

Sožalje Zveze novinarjev Jugoslavije

Beograd, 7. februarja. — Spričo letalske katastrofe pri Münchenu, ob kateri je izgubilo življenje osem britanskih novinarjev in dva fotoreporterja, je Zveza novinarjev Jugoslavije poslala nacionalnemu združenju novinarjev v Londonu in klubu novinarjev v Manchesteru brzojavko, ki v njej je imenu jugoslovanskih novinarjev izražala svoje globoko sožalje.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada Tone Fajfar čestita Prešernovim nagrajencem

jemo kot praznik slovenske kulture. Ni slučajno, da je ta praznik vezan prav na Prešerna, ki se je v času prebivanja narodov kot velikani dvignil med našim ljudstvom. Njegova beseda, misel in duh so oplajali naše ljudstvo posebno v času najhujše narodne preizkušnje, ko je šlo za naš obstanek. V času osvobodilnega boja in ljudske revolucije nas je spremljalo njegovo ime in njegova vezana beseda. Popolnoma na mestu je bila zato odločitev Slovenskega narodno osvobodilnega sveta, ki je razglasil 8. februar, dan Prešernove smrti, za slovenski kulturni praznik, ki naj ga poslej praznuje ves naš narod. In prav posebno je na mestu, da so najvišja kulturna priznanja, ki se vsako leto podeljujejo za umetniške in znanstvene stvaritve, imenovana po Prešernu.

Nato je tovariš Tone Fajfar poročal o delovanju Prešernovega sklada v preteklem letu in povedal sklep odbora, da podeli letos devet nagrad in to po eno s področja likovne umetnosti, dramske umetnosti, literarne zgodovine in s področja filozofskih ved, dve s področja literature in tri s področja reproduktivne glasbe. Zatem je tov. Fajfar poročal o podeljevanju štipendij iz Prešernovega sklada, o novih štipendijah za študijsko

Veleposlanik Černe pri Pelli

Rim, 7. febr. (Tanjug). Podpredsednik italijanske vlade in zunanji minister Pella je danes sprejel jugoslovanskega veleposlanika v Rimu dr. Černe a. Razgovarjala sta se o vprašanjih, ki zadevajo obe deželi.

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 8. februarja
Pretežno oblačno vreme. Temperature ponoči med -2 in +4. V Prigorju +6, najvišje dneve med 6 in 10.

Od severnega tečaja preko Skandinavije do Nemčije se razprostira mrzel arktičen zrak. Močni zapadni vetrovi v višinah dovajajo nad Alpe še tople zrčne mnote.

vzočim Prešernovim nagrajencem. Nagrajenci so bili Edvard Kardelj in Boris Zihertl, pisatelj Lojz Kraigher, Beno Zupančič, Marij Pregelj, Lojze Potokar, Samo Hubad, Samo Smerkolj, Hinko Leskovšek. (Obširneje o zgornjih sedmih nagrajencih delih poročamo v kulturnem obzorniku.)

Med nagrajenci deli sta tudi pomembni knjigi Edvarda Kardelja »Razvoj slovenskega narodnega vprašanja« in Borisa Zihertla »Književnost in družba«. V obrazložitvi upravnega odbora Prešernovega sklada je ugotovljeno, da predstavlja knjiga Edvarda Kardelja — Speransa sicer drugo izdajo tega dela, ki je izšlo pod psevdonimom leta 1939 in bilo takoj zaplenjeno, vendar pa je tekst prve izdaje znatno dopolnjen, popolnoma nov pa je obširen uvod, tako da je mogoče delo smatrati za novo knjigo. Avtor je tekst prve izdaje pisal v času, ko mu je bil centralni problem povezovanje gibanja za ohranitev in osvoboditev slovenskega naroda z revolucionarnim gibanjem delavskega razreda in Komunistične partije, problem, ki je postal tako osnovnega pomena za ves razvoj v naslednjih odločilnih letih in je hotel dati v tej knjigi prvenstven odgovor na vprašanje o odnosih med naprednimi in reakcionarnimi silami ter slovenskim nacionalnim vprašanjem v slovenski zgodovini.

Oprajčot se na gradivo, ki ga je zbralo slovensko zgodovinsko je dal ob tem teoretičnem problemu mnoge nove osvetlitve in misli in s tem mnogo prispeval, da osvetli zlasti razvoj slovenskega nacionalnega problema s stališča historičnega materializma. V drugi izdaji pa je poleg sprememb in dopolnitev, ki njihovo bistvo sam označi v uvodu, zlasti pomemben sam uvod, ki predstavlja predvsem prikaz razvoja tega problema v času od izida prve knjige, avtorjevo mnenje o razvoju nacionalnega problema v sedanosti in bodočnosti ter kritiko določenih stalinističnih pogledov na nacionalno vprašanje. Po svoji vsebini, po pomembnih idejah in pobudah in po zgodovinski vlogi, ki sta ju delo v prvi izdaji in avtor-

kot pri obravnavanju sodobnih idejnih pojavov. Delo Borisa Zihertla je zaradi znanstvene metode, ki mu omogoča, da prihaja do novih spoznanj, trajnega pomena. Poseben pomen tega dela pa je danes še ta, da raziskuje področja, kjer je vpliv historičnega materializma še dokaj šibak in da z avtoriteto znanstvene razlage snovi dokazuje veljavnost dialektičnega in historičnega materializma za estetsko teorijo in da ga uspešno uveljavlja v kritiki sodobnih napačnih idejnih pogledov. S tem povezuje znanstveni nadzor z delavskim gibanjem pri nas tudi še na teh področjih.

Čeprav vzroki nesreče niso popolnoma dognani, je lahko po izjavah preživelih potnikov, med katerimi so tudi soproga vojaškega odposlanca v Londonu Vera Lukič z dveletnim otrokom in uslužbenec jugoslovanskega veleposlanštva v Londonu Tomašević, sklepati, da en motor ni pravilno deloval. Zastarelo dvomotorno potniško letalo »Elisabeth«, ki jih več ne izdelujejo, je moralo start trikrat ponoviti. Po prvih dveh neuspešnih poskusih so letalo vrnili v delavnico in šele potem, ko so letalski mehaniki letališča pregledali motor, je letalo vzletelo — že v tretje. Po izjavi preživelih angleškega novinarja motorja nista bila v stanju, da bi dvignila letalo na primerno višino, tako da je letalo okoli 100 m od betonskega vzletišča zadelo v bližnje barake in se vžgalo.

Nekateri današnji londonski listi izražajo mnenje, da je morda prišlo do katastrofe zaradi sabotaže ali »zločinke nepazljivosti«, pri oskrbovanju letala z gorivom na letališču v Münchenu. Hkrati izražajo sum, da so bile v bencinu neke snovi kot na primer sladkor. Letalska družba BEA (British European Airways) pa se ne strinja s temi sumničnimi in čaka na mnenje posebne komisije.

KATASTROFA LETALA Z MOŠTVOV »MANCHESTER UNITED«

ZASTAVE NA POL DROGA

Smrtno se je ponesrečilo sedem igralcev in osem novinarjev — Jugoslovanski potniki izven nevarnosti

München, 7. febr. — Včeraj popoldne ob 16.10 se je 100 m od letališča in 20 m nad njim zrušilo letalo angleške družbe BEA, v katerem je bilo moštvo kluba »Manchester United« in nekaj potnikov — vseh skupaj 44 oseb. Od teh se jih je smrtno ponesrečilo 21, in sicer: 7 članov moštva, ki se je vračalo iz Beograda v London, 8 angleških športnih novinarjev, nadalje oskrbnik letala V. T. Cable ter agent biroja, ki je organiziral potovanje, B. P. Miklos. Štiri osebe so izginile. Vsi ostali potniki so bili teže ali laže poškodovani.

Šča zadelo v bližnje barake in se vžgalo.

Stanje jugoslovanskih državljanov, ki so bili v letalu, je v glavnem zadovoljivo. Soproga vojaškega odposlanca v Londonu Vera Lukič, ki je bila po nesreči dlje časa v nezavesti, je teže poškodovana, vendar popolnoma izven smrtne nevarnosti, njena

Pojasnjevati volivcem, kje so možnosti za zboljšanje standarda

Na nedavni seji Glavnega odbora SZDL Slovenije je tovariš Stefan Pavšič govoril o nalogah v predvolilnem obdobju, pri čemer se je zlasti ustavil ob povezovanju proizvodnih nalog podjetij z predvolilno dejavnostjo. Objavljamo nekatere misli iz njegove razprave:

Na zborih volivcev in v zvezi s celotno predvolilno kampanjo se pojavlja vrsta vprašanj, ki jih bo treba v predvolilni delovni dobi obravnavati. Pri nas se v zadnjem času veliko razpravlja o vprašanju družbenega standarda in o vzrokih porasta cen v minulemu letu, o izvozu živin in podobno in se potem vse te diskusije največkrat zreducirajo na vprašanje pomanjkljivosti v naši trgovini.

Bilo bi brezupno, če bi videli zvišanje odstotkov samo v trgovini, ne bi pa videli vseh tistih znatno večjih odstotkov, ki vplivajo na znižanje cen v trgovini in ki lahko ustvarijo stabilnost trga. To je eno izmed najvažnejših vprašanj, ki ga je treba bolj konkretno dokazovati na zborih proizvajalcev, prav tako pa tudi na zborih volivcev. V vseh industrijskih krajih prihaja na zore volivcev razen tistih, ki so zaposleni v tovarnah in podjetjih, tudi njihovi svetojci, ki morajo gospodarska vprašanja prav tako poznati kot proizvajalci sami. Zato je treba z vso ostrino načeti ta vprašanja in pokazati, kje so elementi, ki vplivajo na cene. Tu gre za gospodarske organizacije, gre za promet in podobno in še za vrsto objektivnih pogojev, ki lahko vplivajo na znižanje življenjskih stroškov in zvišanje življenjskega standarda.

Tako v letnem kot v petletnem planu predvidevamo porast proizvodnje. Toda vprašati se moramo, kateri momenti zagotavljajo možnost za objektivni porast proizvodnje.

Nekateri tožijo, češ da v planih ni videti graditve novih tovarn, ker menijo, da brez graditve novih tovarn ni moč pričakovati porasta proizvodnje. Vzle temu, da je skoro pri vseh gospodarskih organizacijah vrsta možnosti, kjer v svoji notranji organizaciji morejo najti izvore za nadaljni porast proizvodnje, še zmerom gledajo na

ta vprašanja tako, kot da je porast proizvodnje mogoč samo z rastjo novih objektov, kar je seveda povsem zgrešeno. To je znak, da ljudem nismo dovolj pojasnili in pokazali, v čem je pravzaprav bistvo porasta proizvodnje.

Naše prebivalstvo je o teh stvareh še vedno premalo poučeno. Namesto da bi v naših gospodarskih organizacijah imeli izdelan plan, ki trdno bazira na določenem odstotku porasta letne proizvodnje, tega po navadi ni in se opirajo na globalne pokazatelje iz prejšnjega leta. Nadalje gre tu za izkoriščanje kapacitet, strojnega parka in sredstev, ki so dana za rekonstrukcijo, za kooperacijo in za vzgojo novega kadra, kar more zagotoviti, da ne le dosežemo v naših industrijskih podjetjih odstotke, ki jih predvideva perspektivni plan, temveč te odstotke lahko še znatno povečamo. Toda tega ne bomo dosegli, če ne bomo popravili notranjih odnosov. Živeti v prepričanju, da bo to samo od sebe prišlo, je kaj nezanesljiva stvar, temveč je treba absolutno zagotoviti, da bodo notranji plani pravilno razdeljena ter da bo z njimi seznanjen celotni kolektiv in da so možnosti, da se tak plan realizira. Cestokrat se v diskusiji pokaže, da ljudje pravijo, češ saj delamo in več napraviti ne moremo. Pozabljamo pa, da je uspešna izvršitev plana odvisna v mnogem od učinkovite organizacije, ki je ponekod še slaba, in da od realne izrabe časa, ki gre marsikomu v zgubo. To pa se ne more biti samo stvar predvolilne agitacije, ampak mora biti to konstantno delo, ki ga je treba iz dneva v dan ponavljati in izpopoljevati. Seveda pa je sedaj najugodnejši čas, ko so nam stvari v zvezi s sprejetjem plana še zelo žive, zlasti še, ko smo sredi priprav za sprejetje občinskih in okrajnih planov ter sredi razprave o teh planih.

PODATKI ZVEZNEGA ZAVODA ZA STATISTIKO

Lani trikrat večja proizvodnja od predvojnje

Najbolj je narasla proizvodnja tovarn elektroindustrije

Beograd, 7. febr. (Tanjug). — Po podatkih Zveznega zavoda za statistiko je naša industrija lani v primerjavi s predlanskim letom povečala proizvodnjo za 17%. Proizvodnja je bila trikrat večja od predvojnje.

Nagli razvoj industrijske proizvodnje pa ni tekel vsklajeno. Vtem ko je proizvodnja potrošnega blaga narasla za 22% in sredstev za delo za 16%, je narasla proizvodnja reprodukcijskih potrebščin samo za 15%. Zaostajanje proizvodnje surovin in reprodukcijskih potrebščin je vplivalo tudi na nepopolno izkoriščenje zmogljivosti nekaterih industrijskih panog.

Najbolj je narasla lani proizvodnja tovarn elektroindustrije, in sicer v primerjavi s predlanskim letom za 35%, nadalje ži-

vilksa industrija za 30%, proizvodnja nafte za 29%, naše železarne in industrija gume so povečale svojo proizvodnjo za 25 odstot., elektrarne za 24%, ladjedelnic za 21%, rudniki in tovarne nekovin za 19%, kemijska industrija za 18%, kovinska industrija pa za 17%.

Predlanskim so izdelale tovarne elektroindustrije 125.449 radioaparatur, lani pa nad 209.000. Tovarne, ki izdelujejo termične aparate za potrebe gospodinjstva, so izdelale lani 800 ton boilerjev, štedilnikov, kkalnikov, sesalcev

Slabo vreme in sneg sta marsikje pripomogla k takemu prizoru, kot ga je ujel objektiv našega fotoreporterja v bližini Lukovice pri Domžalah, kjer sta trčila P. M., voznik osebnega avtomobila, in Z. K., voznik tovarnega avtomobila. Do nesreče je prišlo zaradi prehitre vožnje tovarnega avtomobila, ki ob srečanju zaradi poledenelne ceste ni mogel obvladati vozila. K sreči ni bilo telesnih poškodb, pač pa je na osebnem avtomobilu za 50.000 dinarjev, na tovarnem pa za 2000 dinarjev škoda. V minulem mesecu je bilo zaradi poledenelih in neočiščenih cest 23 nezgod. Zaneseno cestnišče je povzročilo štiri nezgode, zaradi nepravilnega pluzenja cest sta bili 2 nezgodi, gosta megla je povzročila 14 nezgod, snežni metež pa eno nezgodo. Nedvomno pa ne gre krivde pripisovati zgolj vremenskim razmeram in slabim cestam, temveč tudi voznikom, saj je v dvasletih primerih prišlo do nesreče zaradi tega, ker vozniki niso prilagodili hitrosti svojih vozil razmeram na cesti

Obletnico bojev na Sutjeski bomo najsvečaneje proslavili

(Nadaljevanje s 1. strani)

Po programu, ki ga je odbor sprejel, bo trajala proslava po vseh krajih vse leto 1958. Dan borca, 4. julij, kakor tudi republiški prazniki ljudske vstaje, dalje obletnice formiranja vojskih enot ter druge pomembne obletnice bomo praznovali hkrati kakor 15-letnico dogodkov na Sutjeski.

Glavna proslava 15-letnice bojev na Sutjeski bo 4. julija na Tjentištu. Med to proslavo bodo svečano odprli avtomobilsko cesto Foča—Cemerno in bolnišnično proletarskih brigad v Foči. Isti dan bodo položili vence na skupno grobnico padlih borcev, ki jo že grade. Preživeli borci s Sutjeske bodo imeli paradu. Na ta dan je predviden velik ljudski zbor ter več manifestacij, med njimi revije raznih političnih, družbenih in športnih organizacij.

Na seji so sklenili ustanoviti spomenico »Sutjeska«, ki jo bodo dobili vsi preživeli borci, udeleženci bojev na Sutjeski, ter družine padlih borcev. Ustanovljen bo tudi prehodni pokal »Sutjeska«, ki ga bo dobila vsako leto najboljša organizacija Strelske zveze Jugoslavije. Odbor za proslavo je pozval vse družbene organizacije, šole in ustanove, naj sodelujejo v proslavi tako, da bodo organizirale akademije, predavanja, sestanke, partizanske večere, razne prireditve, manifestacije in srečanja s preživeli borci, partizanske pohode, razstave, tekmovanja, književne večere, zlete, izlete in druge manifestacije, posvečene 15-letnici bojev na Sutjeski.

Ameriška grafika XX. stoletja

V Malih dvoranah Moderne galerije je bila v četrtek zvečer odprta razstava pod naslovom »Ameriška grafika 20. stoletja«, ki jo je organiziral USIS (United States Information Service) iz Zagreba s sodelovanjem v ljubljanskim Jakopičevim paviljonu. V četrtek dopoldne je bila kratka konferenca za tisk, na kateri je g. Arthur Hopkins, direktor USIS, ljubezno odgovoril na razna vprašanja v zvezi s to razstavo.

Razstava ameriške grafike, ki nudi dober pregled te umetnostne panoge v 20. stoletju, je bila pripravljena za Evropo, in sicer je najprej obiskala Francijo, nato Poljsko, sedaj Jugoslavijo in bo verjetno prenešana še na Nizozemsko. V Jugoslaviji je bila najprej postavljena v Ljubljani, v že priznanem grafičnem središču, potuje pa še na Reko, v Split, Sarajevo in verjetno tudi v Dubrovnik.

Razstava predstavlja prvi korak k razširjenemu in poglobljenemu sodelovanju na umetnostnem področju med Jugoslavijo in ZDA — Je izjavil g. Hopkins in omenil, da je istočasno v Združenih državah razstava jugoslovanske grafike, ki jo posreduje g. Gustav v. Groschwitz, direktor Muzeja v Cincinnatiju in bo vsekar pripomogla k temu, da ameriško občinstvo bolje spozna sodobno jugoslovansko umetnost.

ke bodo imeli paradu. Na ta dan je predviden velik ljudski zbor ter več manifestacij, med njimi revije raznih političnih, družbenih in športnih organizacij.

Na seji so sklenili ustanoviti spomenico »Sutjeska«, ki jo bodo dobili vsi preživeli borci, udeleženci bojev na Sutjeski, ter družine padlih borcev. Ustanovljen bo tudi prehodni pokal »Sutjeska«, ki ga bo dobila vsako leto najboljša organizacija Strelske zveze Jugoslavije. Odbor za proslavo je pozval vse družbene organizacije, šole in ustanove, naj sodelujejo v proslavi tako, da bodo organizirale akademije, predavanja, sestanke, partizanske večere, razne prireditve, manifestacije in srečanja s preživeli borci, partizanske pohode, razstave, tekmovanja, književne večere, zlete, izlete in druge manifestacije, posvečene 15-letnici bojev na Sutjeski.

Odbor je pozdravil pobudo nekaterih družbenih in športnih organizacij, ki so že storile ustrezne ukrepe, da bodo ob proslavi 10-letnice bojev na Sutjeski organizirale razne prireditve. Odbor pričakuje, da bodo tudi druge družbene organizacije množično sodelovale v pripravah na proslavo in v sami proslavi. Odbor je tudi pozval vse državljane, zlasti mladino, naj aktivno sodeluje v vseh manifestacijah in prireditvah v okviru te proslave.

Družbenim organizacijam je odbor priporočil, naj v sodelovanju

nju z Zvezo borcev NOV ustanove zvezne in republiške koordinacijske odbore, da bodo vskladile delo za organiziranje proslave. Potem ko so sprejeli program proslave, so na seji izvolili organizacijski odbor, ki bo organiziral priprave in skrbel za uresničenje programa. Na predlog Aleksandra Rankovića so bili izvoljeni v organizacijski odbor: Luka Banović, Marijan Bertoncelj, Neda Božinović, Savo Jušević, Uglješa Danilović, Perica Dozet, Djuro Lončarević, Dragi Milenković, Dušan Petrović-Sane, Zorž Skrigin, Velimir Stojnić, Bora Čauševski in urednik časnika »Sutjeska«, ki bo izhajal med proslavo.

Potem je predsednik Tito zaključil sejo.

Razstava del Valentina Vodnika

Ljubljana, 7. februarja. — V okviru Prešernovega tedna so danes odprli v razstavnih dvoranah Narodne in univerzitetne knjižnice zanimivo razstavo del Valentina Vodnika, katerega dvestoletnico rojstva smo praznovali pred štirimi dnevi. O Valentinu Vodniku je govoril Alfonz Gspan. Na razstavi je mimo Vodnikovega pesniškega dela, ki je javnosti najbolj znano, razstavljen še najrazličnejši drug material, ki lepo ponazarja resnično veliko in za razvoj slovenskega jezika in narodne zavesti nadvse pomembno delo, ki ga je opravil Vodnik — prosvetitelj.

Z OBČINSKE KONFERENCE ZK LJUBLJANA-VIC

Mladina si še zmerom težko utira pot v vrste komunistov

Ljubljana, 7. febr. — Današnja občinska konferenca Zveze komunistov Ljubljana — Vič je bila pregled uspehov Zveze komunistov, ki je odigrala svojo vlogo kljub raznim pomanjkljivostim in težavam. Zveza komunistov je v viški občini našla svoje mesto v novih pogojih, vodila ideološko in politično delo in pridobila širok krog ljudi za sodelovanje v organih delavskega in družbenega upravljanja.

Za viške osnovne organizacije Zveze komunistov, ki so v zadnjem času močno izboljšale svoje delo, pa je značilen njihov odnos do sprejemanja novih članov. Dotok novih je zelo slab, izključujejo pa člane največ zaradi formalnih vprašanj, ne pa zaradi ideoloških odklonov. Čudno je tudi to, da je pri izključevanju najprej vrsta na delavcih.

Tudi za želje mladine, ki je pripravljena delati, so marsikje gluh in slepi. Zato je tudi lahko prišlo do tega, da so v Tobačni tovarni, kjer se organizacija ZK zapira vase, v zadnjih dveh letih prešli v Zvezo komunistov samo dva mladina, čeprav si je sprejem želelo 24 mladih ljudi.

Konferenca je opozorila komuniste še na en problem: tudi v viških društvih tako v kulturnih, kot športnih je zelo malo mladine. Ugled si bodo komunisti pridobili z dejanji, s tem,

če bodo tolmačili dogodke z naprednega in utemeljenega stališča. Sestanki ZK pa jim morajo biti dogovor, priprava za sodelovanje pri urejanju socialnih, zdravstvenih, kulturnih in komunalnih problemov. M. R.

RAZPIS ŠTIPENDIJ iz Prešernovega sklada

Na podlagi zakona o Prešernovem skladi in določil statuta tega sklada (Uradni list LRS štev. 34-141/56) razpisuje upravni odbor Prešernovega sklada:

- 1. Tri večmesečne štipeidije za umetniško ali znanstveno izpopolnitev oz. za dokončanje določenega raziskovalnega dela v inozemstvu. In
 - 2. pet večmesečnih štipeidij za umetniško ali znanstveno izpopolnitev oz. za dokončanje določenega raziskovalnega dela v Jugoslaviji.
- O višini in o trajanju štipeidij bo odločil odbor glede na značaj in program študija oziroma dela.
- Natečaja se lahko udeleže umetniki in znanstveni delavci na področju humanističnih ved. Rok za vlaganje prošnje je do 30. aprila 1958. — V prošnji je treba podrobno obrazložiti, za kakšne namene prosi kandidat za štipeidijo, za koliko mesecev ter pri štipeidijah za tujino tudi kraj oz. institucijo, kjer namerava delati, ter dosedanje študijsko bivanje v tujini. Priložiti je treba privolitev in priporočilo ustanove, kjer je kandidat zaposlen, ter kratak življenjepis. Kandidati naj pošljejo prošnje na naslov: Upravni odbor Prešernovega sklada — Izvršni svet Ljudske skupščine LRS, Ljubljana.

UPRAVNI ODBOR PREŠERNEVEGA SKLADA

IZ ODLOKA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Za najnaprednejši način vzreje najboljših vrst živine so določene premije

Beograd, 7. jan. (Tanjug). — Zvezni izvršni svet je na seji 5. februarja sprejel odlok o minimalnih zaščitnih cenah in premijah za govejo živino in prašiče določene kakovosti v letih 1958 in 1959. Namen premij je spodbujati najnaprednejši način vzreje in reje najboljših vrst živine.

Premije bodo dobivale samo zadružne organizacije in kmetijska posestva za svojo živino določene kakovosti ne glede na to, ali je namenjena domačemu ali tujemu trgu. Za vzrejo teh kakovosti premije ne bodo stalne, marveč se bodo plačevale dotlej, dokler vzreja ne bo množična in dokler notranji trg ne bo mogel prekrit cen spodbujati vzrejo boljše živine.

S tem odlokom so zajamčene minimalne cene in določene premije za prašiče domače pasme in za bele mesnate prašiče ter za pitane telice, junce in ostalo pitano govejo živino, razen planinske govede »buš«. Za I. razred prašičev domače pasme znaša minimalna cena 180 din za kilogram žive teže, za bele mesnate prašiče pa znaša zaščitna cena za prvi razred 205 din. Za II. razred obeh pasem prašičev je zaščitna cena za 10 din pri kilogramu nižja kakor za I. razred. Za pitano go-

vedo I. in II. razreda znaša zaščitna cena 125 din za kilogram, za vsak nižji razred pa je minimalna zaščitna cena za 10 din pri kilogramu nižja. Pitane junce in telice, stare od 18 mesecev do 3 let, se bo plačevalo minimalno 135 din za kilogram I. in 125 din za kilogram II. razreda. Posebno pitana teleta od 6 do 18 mesecev se bodo plačevala po 180 oziroma 170 din za kilogram po kakovosti.

Kmetijske organizacije bodo izplačevale za vse količine pitanih belih mesnatih prašičev, telic in juncev I. in II. razreda razen prodajne cene tudi še premije po 15 din za kilogram žive teže, za pitana teleta pa 35 din.

Uveljavljenje teh predpisov je bilo potrebno za napredek in stabilizacijo vzreje v živinoreji in za spodbujanje organizirane reje. Tako bo država intervenirala na trgu v primeru, da bi prišlo do takšnega padca cen, da bi le-te neugodno vplivale na živinorejo.

Priznanje najskrbnejšim

Zavod za socialno zavarovanje okraja Ljubljana je nagradil delovne kolektive, ki so najbolj poskrbeli za higiensko-tehnično zaščito pri delu

Ljubljana, 7. febr. — Danes popoldne je Okrajni zavod za socialno zavarovanje priredil v Domu železničarjev konferenco o higiensko-tehnični zaščiti pri delu na področju ljubljanskega okraja. Konferenca so se udeležili predsednik OLO Ljubljana dr. Marijan Dermastia ter predstavniki ljudskih odborov, sindikalnih svetov in zastopniki delovnih kolektivov. Razpravljali so o tem, kako bi v prihodnje povečali varnost pri delu in zmanjšali število nesreč, podeli pa so nagrade 25 delovnim kolektivom, ki so se lani najbolj trudili za izboljšanje higiensko-tehnične zaščite v svojih podjetjih.

Lani so na področju ljubljanskega okraja zabeležili 10.677 nesreč pri delu. Število le-teh se je v primerjavi s letom 1956 dvignilo za 16%, približno v skladu s porastom števila delovne sile. Nasreč je bilo več vzlic temu, da so podjetja lani izdala zelo visok znesek za higiensko-tehnično zaščito. Vodstva večine podjetij pa ugotavljajo, da delavci pogosto nečesto uporabljajo zaščitnih sredstev.

Zalostna je tudi ugotovitev, da je med ponesrečenimi skoraj polovica mladih ljudi, večina novincev pri nevarnem delu. Vodstva podjetij bi morala vsakemu novincu takoj, ko pride na delo, prikazati ves proizvodni proces in ga opozoriti na nevarna mesta.

Danes so nagradili naslednje delovne kolektive: »Kamnik«, »Color«, »Titan«, »Teskilka« Medvode, Mestna klavnica, »Tonosa«, »Ilirija«, Lesna industrija Domžale, Saturnus, Blasnikova Iskra, Tiskarna »Jože Mojskič«, Papirnica Količevo, Mlinostroj Domžale, »Graditelj« Kamnik, Vrhnjske opekarne, »Mizarsko podjetje« Stari trg, Kolinska, »Lesna predel. ind.« Podpeč, Tovarna sanitetnega materiala Vir, Podjetje za vzdrževanje prof. Kartonažna tovarna, Tobačna tovarna, Predilnica Litija, Rudnik kaolina Črna pri Kamniku in Kemični tovarna Domžale.

Nadaljnje nasilje

Francoska vojna mornarica je v ponedeljek ponovila eno izmed svojih nasiljev. Njene ladje so prestregle, zaustavile in na odprtem morju preiskale poljsko ladjo »Wislo«, ki je plula iz Italije v Casablanca. Kaže, da francoskih mornariških poveljnikov izkušnje z neprijetnimi dogodki z našo ladjo »Slovenija« niso nič izučile in da jih je bržčas ohrabilo tolmačenje njihove vlade. Tako so zdaj znova sredi morja ustavile tujo ladjo.

Pri vsej stvari vzbuja največ skrbi to, da v odgovornih francoskih krogih, sodeč po poročilih časopisnih agencij, izjavljajo, da tudi po tem najnovejšem potopu ne nameravajo opustiti ustavljanja in kontroliranja ladij, ki se jim bo zdelo, »da z njimi prevajajo orožje, ki bi utegnilo priti v roke alžirskim upornikom«.

Kaj naj to pomeni? Zdaj, v drugi polovici 20. stoletja, ko nas ločijo od časov gusarskih napadov in teptanja svobodne plovbe stoletja, si lasti francoska država pravico, da na odprtem morju prestreza tuje ladje, jih preiskuje in jim celo odvzema tovore, ki jih vozijo v druge neovisne dežele. Takšni ukrepi francoske mornarice pomenijo kričasto kršitev načel in prakse nemotene plovbe po svobodnih morjih. Francoske vojne ladje si samovoljno laste funkcijo sredi-zemskih policajev, ki na podlagi svojih nenapisanih pravil in ne-preverjenega sumničnega na odprtem morju ustavljajo ladje neodvisnih dežel in jih pod grožnjo svojih topov preiskujejo.

Ta samovoljva je nezdružljiva z načeli mednarodne prava. Francija se mora zavedati posledic tudi za svoj lastni mednarodni položaj in ugled. D. S.

S SESTANKA NOVINARJEV V DRŽAVNEM SEKRETARIATU ZA ZUNANJE ZADEVE

Positiven element v prizadevanjih za mednarodno pomirjenje

Naša pripravljenost na sodelovanje na državniški konferenci — Drugi primer nasilja na odprtem morju — Pomoč kvislinskih zločincem pod krinko lažnega humanizma

Beograd, 7. febr. (Tanjug). — Na današnjem sestanku v državnem sekretariatu za zunanje zadeve so novinarji vprašali predstavnika sekretariata Petrića, kako je zdaj s prizadevanji za konferenco državnikov, na kateri bi uredili temeljne mednarodne probleme. O tem je Petrić dejal:

— Po našem mnenju je važno, da so odgovorni državniki v načelu priznali nujnost sestanka, na katerem bi uredili pereča mednarodna vprašanja. Takšen sestanek je, kakor je nedavno izjavil predsednik Tito, nujno potreben, da bi naposled začeli razpravljati o tem, kako bi našli izhod iz položaja, ki je nevaren za mir, in ustvarili možnost za postopno ureditev spornih problemov. Državniški sestanek bi pripomogel k opustitvi hladne vojne in poznejšemu uspešnemu obravnavanju problemov v okviru OZN. Upamo, da se bo nadaljevalo prizadevanje, da bi takšen sestanek čimprej organizirali in da se bosta obe strani vzdržali vsega, kar bi utegnilo zavirati ali otežiti takšno prizadevanje.

Novinarji so Petrića potem vprašali, kaj lahko pove o morebitnem sodelovanju Jugoslavije na takšnem sestanku. Izjavil je:

— Jugoslavija meni, da bi utegnili biti sodelovanje dežel, ki ne pripadajo blokovi, koristno. Če bi Jugoslavijo povabili, naj sodeluje na konferenci, bi bila seveda pripravljena, odzvati se takšnemu vabilu.

Na vprašanje, kako gleda na združitve Egipta in Sirije, je dejal:

— Z združitvijo Egipta in Sirije so se izpolnile napredne težnje ljudstev v teh deželah, kar bo po našem prepričanju prispevalo tudi k okrepitvi miru na tem področju.

Potem so Jakšo Petrića vprašali, kako je z nedavnim obiskom predsednika grške poslanske zbornice Rodopolosa v Jugoslaviji.

— Obisk predsednika grške poslanske zbornice g. Rodopolosa — je dejal — je nadaljevanje izmenjave vrste obiskov predstavnikov Jugoslavije in Grčije. Ta obisk je nov prispevek k okrepitvi prijateljskega sodelovanja obeh dežel.

Na nadaljnja vprašanja novinarjev je Petrić izjavil, da francoska vlada še ni odgovorila na noto naše vlade. Ta odgovor — je rekel — pričakujemo, kakor pričakujemo tudi zadovoljitev zahtev po vrnitvi tovora in poravnavi škode, kakor smo jih postavili v naši noti.

V zvezi z vestmi varšavskega radia in poljskega tiska, da so francoske vojne ladje 3. februarja na Atlantskem oceanu ustavile poljsko ladjo »Wislo«, je Petrić izjavil:

— Primer s poljsko ladjo še enkrat potrjuje nedopustno francosko prakso samovoljnega in nasilnega omejevanja svobodne plovbe na odprtem morju in še bolj opozarja na nevarne posledice, ki bi jih utegnili imeti takšni ukrepi za mednarodno trgovino.

— Kako presojate posledice izstrelitve prvega ameriškega umetnega satelita na mednarodnem torišču? — se je glasilo naslednje vprašanje novinarjev.

— Upamo — je odgovoril Petrić — da bo izstrelitev umetnega satelita, ki nedvomno pomeni uspeh ameriške znanosti, olajšala mednarodno sporazumevanje.

V odgovoru na vprašanje, kaj lahko pove o primeru vojnega zločinca Artukovića, je rekel:

— Pričakujemo, da bo pristojno sodišče po odločbi ameriškega vrhovnega sodišča razsodilo, da nam je treba izročiti tega zločinca. Čudimo pa se, da ga še zmerom niso zaprli in da lahko daje celo nekakšne izjave.

Potem so novinarji vprašali predstavnika državnega sekretariata, kaj lahko pove o nekaterih člankih in izjavah na Zahodu, ki se nanašajo na nedavno sodno obravnavo proti skupini četnikov v Beogradu. Na to vprašanje je odgovoril:

— V primeru teh obsojencev gre za ljudi, ki so med vojno pripadali kvislinskih organizacijam in po vojni nadaljevali svoje sovražno delo proti jugoslovanskim narodom in državi. Zato so bili na podlagi veljavnih zakonov tudi obsojeni. Obžalovati je treba — je poudaril Petrić na koncu — da so nekateri ljudje na Zahodu zastavili svoj ugled v imenu dozdevnega humanizma v obrambo prav takšnih ljudi.

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović bo sredi tega meseca odpotoval v Beogradu.

val na Poljsko in se bo, kot je Jakša Petrić izjavil, s poljskimi predstavniki pogajal o ustanovitvi in delu poljsko-jugoslovanske komisije za gospodarsko sodelovanje. Ustanovitev te komisije je bila določena z deklaracijo, ki so jo podpisali 16. septembra lani, ko se je pri nas mudila poljska partijska in vladna delegacija pod vodstvom Wladislawa Gomułka. Potovanje podpredsednika Vukmanovića na Poljsko in ustanovitev omenjene komisije sta v skladu z obojestranskimi prizadevanji za nadaljnje razvijanje prijateljskih stikov in gospodarskega sodelovanja.

Lloyd pojde v Atene

Druga etapa njegovih sedanjih prizadevanj za ureditev ciprskega vprašanja — Makarios proti razdelitvi Cipra

London, 7. febr. (Reuter). Zunanji minister Selwyn Lloyd bo v ponedeljek odpotoval v Atene, kjer se bo z grškimi ministri razgovarjal o ciprskem vprašanju.

Lloydovo odločitev o potovanju v Atene označujejo tukajšnji politični krogi za pozitiven korak, ki bo prispeval k ureditvi ciprskega vprašanja. Nedavno se je Lloyd mudil v Ankari, kjer je turški vladi že obrazložil britanske načrte in se seznanil z njenim glediščem.

Te načrte bodo objavili šele, ko bodo zaključeni napovedani razgovori. Ni znano, ali se bo razgovorov v Atenah udeležil tudi ciprski guverner Foot, ki je sodeloval na razgovorih v Ankari. Tudi ni znano ali se bo Selwyn Lloyd sestel z etnarhom Makariosom.

V Atenah je grški zunanji minister Averoff novinarjem danes

izjavil, da grška vlada želi in upa, da bo Lloydov obisk prispeval k ureditvi ciprskega vprašanja. Et-narh Makarios pa je v razgovoru z nekim novinarjem dejal, da razdelitev Cipra na dva dela ni dopustna. »To bi bila nesreča za ljudi na otoku, ker bi razdelitev pomenila nenehni vir sporov med odnotnimi Turki in Grki.« Kar za-veda oporišča Atlantske zveze na Cipru, pa je Makarios izjavil, da lahko o tem odloča samo ciprsko ljudstvo. Na vprašanje o imenovanju novega guvernerja na Cipru je Makarios odgovoril, da zamenjava guvernerja ni bistvena, marveč sprememba politike na otoku. Makarios bi bil voljan sprejeti posredovanje katerekoli dežele za pravično ureditev ciprskega vprašanja. S tem je odgovoril na vprašanje, ali bi se strinjal s posredovanjem ameriškega zunanjega ministra Dullesa.

Načelni sporazum o priključitvi Jemena k novi arabski republik

Kairo, 7. febr. — Jemenski prestolonaslednik in podpredsednik vlade ter zunanji minister princ El Badr je novinarjem izjavil, da je z egiptskimi predstavniki »dosegel splošni sporazum o priključitvi Jemena k Združenim arabskim republikam«. Izjavil je tudi, da je saudijski kralj Saud poslal v jemensko glavno mesto Taiz posebnega odposlanca šejka El Huseina, ki bo z jemenskim kraljem Ahmedom razmotril položaj v zvezi z napovedano priključitvijo Jemena k novi arabski državi.

V Kairu so na osnovi sporazuma o priključitvi Jemena k Združenim arabskim republikam ustanovili posebno komisijo, ki bo proučila načine in pogoje za izpolnitev tega sporazuma. Komisija je imela danes svoj prvi delovni sestanek.

Razgovori med predstavniki Združenih arabskih republik in Jemena so se danes nadaljevali tudi v drugih posebnih komisijah, ki proučujejo tesnejšo povezavo Jemena z Egiptom in Sirijo v novi skupni državi na področju zunanje politike, obrambe in gospodarstva. Sirska delegacija je pooblastila predsednika Naserja in njegove sodelavce, da se v imenu Združenih republik uradno pogajajo z jemensko državno delegacijo.

Medtem zunanji ministri Egipta in Sirije že pripravljata

zdržitve diplomatske službe obeh dežel. Vsa egiptska in sirska predstavništva v tujini so dobila navodila, naj delujejo koordinirano do dokončne združitve obeh dežel, to je do plebiscita o sirsko-egiptski uniji, ki bo 27. februarja. Obe deželi imata diplomatske stike z 52 državami (31 veleposlanstev in 21 poslanstev). Ko bo dokončno ustanovljena nova Združena arabska republika, bo predsednik Naser kot voditelj Združenih arabskih republik ponovno sprejel pooblastilna pisma tujih diplomatskih predstavnikov. Vlada bo imela sleherni takošno obnovo diplomatskih stikov za uradno priznanje nove arabske republike.

Poučeni krogi v Kairu pravi-

jo, da bodo v prehodnem obdobju združili tudi notranje zadeve. V prvi fazi bodo združili varnostne sile, nato pa upravni aparat in druge organe. Ta proces bi trajal nekaj šest mesecev.

Odredbi o plebiscitu so bile objavljene sinoči. Okrog 6,5 milijona egiptovskih in 1,2 milijona sirskih volivcev se bo izreklo o združitvi, začasni ustavi in izvolitvi predsednika republike.

Nocoj so se začeli podrobni razgovori o priključitvi Jemena k Združenim arabskim republikam. Razgovorov se udeležujejo egiptovski zunanji minister Favzi, državni minister v predsedstvu republike Ali Sabri in jemenski podtajnik za zunanje zadeve Hasan Ibn Ali Ibrahim.

Dullesova ofenziva zaradi »žalitve« v Bulganinovem tretjem pismu Eisenhowerju

(OD NASEGA DOPISNIKA) New York, 7. febr. Voditelji obeh strank v ameriškem Senatu so podprli vlado v tem, da državniški sestanek Zahoda in Vzhoda brez pripravljanih pogajanj zunanjskih ministrov ni možen. Zunanjski ministri so poslali veposlanikom v glavnih evropskih centrih pismo, v katerem

označuje načrt poljskega zunanje ministra Rapackega za »skrajno nevarne«. Akcija senatorjev Bridgesa in Knowlanda v imenu republikancev ter Mansfielda za demokrate je prišla do izraza v obliki ostre in demonstrativne zavrnitve zadnjega Bulganinovega pisma in še zlasti tistega dela, ki so ga ta razumeli kot napad na Dullesa.

Tu so objavili tudi pismo, ki ga je Dulles zadnje dni januarja pisal v imenu predsednika Eisenhowerja britanskemu filozofu Russellu. V njem je napadel Sovjetsko zvezo, češ da slone gledišča njene vlade »na veri v silo in nasilje«. To je bil ameriški odgovor Russellu, ki je v novembru pozval Eisenhowerja in Hruščeva, naj začeta odkrite razgovore in tako omogočita razumen modus vivendi med SZ in ZDA.

Vest o tem pismu je prvi objavil »New York Times« in danes je v uvodniku v celoti podnel Dullesovo gledišče. »Times« je zvedel, da je v pismu odklonitev poljskega načrta pojasnjena takole:

1. če bi deatomizirali Srednjo Evropo, bi omajali ravnovesje vojaških sil, ker bi ostalo Sovjetski zvezi znatno več divizij, kakor jih ima Atlantska zveza v Evropi;
2. docela bi bilo treba spremiti strateške koncepte;
3. ZDA menijo, da je Rližnji vzhod trenutno važnejši od Srednje Evrope.

B. L.

— Kako presojate posledice izstrelitve prvega ameriškega umetnega satelita na mednarodnem torišču? — se je glasilo naslednje vprašanje novinarjev.

— Upamo — je odgovoril Petrić — da bo izstrelitev umetnega satelita, ki nedvomno pomeni uspeh ameriške znanosti, olajšala mednarodno sporazumevanje.

V odgovoru na vprašanje, kaj lahko pove o primeru vojnega zločinca Artukovića, je rekel:

— Pričakujemo, da bo pristojno sodišče po odločbi ameriškega vrhovnega sodišča razsodilo, da nam je treba izročiti tega zločinca. Čudimo pa se, da ga še zmerom niso zaprli in da lahko daje celo nekakšne izjave.

Potem so novinarji vprašali predstavnika državnega sekretariata, kaj lahko pove o nekaterih člankih in izjavah na Zahodu, ki se nanašajo na nedavno sodno obravnavo proti skupini četnikov v Beogradu. Na to vprašanje je odgovoril:

— V primeru teh obsojencev gre za ljudi, ki so med vojno pripadali kvislinskih organizacijam in po vojni nadaljevali svoje sovražno delo proti jugoslovanskim narodom in državi. Zato so bili na podlagi veljavnih zakonov tudi obsojeni. Obžalovati je treba — je poudaril Petrić na koncu — da so nekateri ljudje na Zahodu zastavili svoj ugled v imenu dozdevnega humanizma v obrambo prav takšnih ljudi.

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović bo sredi tega meseca odpotoval v Beogradu.

Francoska samovolja Pariz, 7. febr. (Tanjug). — Vladni predstavnik je danes na sestanku z novinarji izjavil, da vlada Poljski ne namerava poravnati škode, nastale zaradi tega, ker so sredi Atlantika prestregli in zadržali poljsko ladjo »Wislo«. »To bi bilo za nas predrago.«

Na vprašanje nekega novinarja, ali ima Francija v mirni dobi po mednarodni konvenciji o svobodni plovi po odprtem morju pravico, da prestreza tuje ladje, je dejal: »Nas se ne tičejo nobene teritorialne cone niti drugi pravni predpisi. Francoske vojne ladje bodo še nadalje kontrolirale promet v vseh vodah, ki so v dosegu njihovih oporišč.«

Na vprašanje o odgovoru francoske vlade na protest jugoslovanske vlade, ki terja vrnitev zaplenjenega tovora s »Slovenije«, je dejal, da »jugoslovansko noto še vedno proučujejo«.

Pot v Moskvo

naj bi Hammarskjöldu omogočila nadaljnje posredovanje med velikimi silami in državniške razgovore o razorožitvi?

New York, 7. febr. (Reuter). — Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je izjavil novinarjem, da je bil povabljen na obisk v Sovjetsko zvezo. Dejal je, da bo skušal opraviti ta obisk spomladi v okviru enega svojih potovanj čez Atlantik. Hammarskjöld bo šel tudi na otvoritev zasedanja Ekonomske komisije za Azijo in Daljni vzhod, ki bo v marcu zasledala v Kuali Lumpurju na Malaji. V OZN zato dojdjo, da bo morebiti tedaj potoval v SZ.

V razgovoru z novinarji se je Hammarskjöld posebej dotaknil

razorožitve, meneč, da tega vprašanja ne bi bilo treba obravnavati v celoti, marveč ločeno vsak posamezni vidik razorožitve, ker bi že ureditev enega izmed vprašanj olajšala tudi ureditev ostalih. Vprašanje vsemirskih raket izvira iz splošnega razorožitvenega vprašanja in bi bilo treba tudi o njem posebej razpravljati. Hammarskjöld je še omenil svoj predlog, da bi OZN ustanovila poseben znanstveni odbor za vsemirske rakete. Ta odbor bi po-šepešil sporazum o prepovedi uporabe vsemirskih raket v vojaške namene.

Franciji grozi drugi »alžirski primer« v Afriki

Pariz, 7. febr. (Tanjug). Predsednik vlade Gaillard je sklenil, da bo še pred koncem februarja sklical voditelje vladnih koalicijskih strank in črnskih strank v francoski Afriki na konferenco za »okroglo mizo«, da bi obravnavali nadaljnje stike med Francijo in njenimi kolonijami. To konferenco so napovedali takoj po razglasu Generalne unije delavskih sindikatov v francoski črnski Afriki, ki je za prihodnji teden razglasila tridnevno splošno stavko, da bi črnci tako podprli zahteve svojih nacionalnih strank po popolni avtonomiji francoskih posesti v Afriki.

To sta dva najvažnejša elementa, značilna za politična trenja v Ekvatorialni in Zahodni Afriki, kjer je 30 milijonov črncev pod francosko kolonialno upravo. Iz posesti v Afriki uvaža Francija še zmeraj pod izredno ugodnimi pogoji surovine in trop-sko sadje. V francoskih rokah je ves kapital, investiran v ondotno, za zdaj še slabotno industrijo, rudarstvo in kmetijstvo. Francoske družbe pa so se že prvo leto po vojni lotile obsežnih raziskav in iskanja nafte in rudnin. Na drugi strani pa so domačini spričo nizkega življenjskega standarda še zmeraj eden glavnih virov cenene delovne sile za francosko industrijo in za rekrute v francoski vojski, zdaj zapleteni v vojno v Alžiriji.

Da bi preprečila nov »alžirski primer« v Črni Afriki, se je vlada v začetku minulega leta ondod lotila upravnih reform. Ustanovila je na trinajstih upravnih področjih Afrike krajevne parlamente. Ključne pozicije pa so ostale v rokah francoskih guvernerjev. Voditelji nacionalnih strank v Senegaliji so zdaj predložili parlamentu v Parizu zahtevo po

ustanovitvi črnske izvršne oblasti v Dakaru, ki naj bi ga po tem predlogu razglasili za središče zvezne države v konfederalni uniji s Francijo. Ta načrt bo ob koncu prihodnjega tedna podlaga za debato na skupnem sestanku prvakov vseh strank Črne Afrike in francoske vladne koalicije v Parizu.

Vodja Demokratske socialne unije odpora François Mitterand je zdaj opozoril vlado na nujnost reform v smislu federacije s Črno Afriko. Ta načrt je v celoti podprla največja politična stranka prekomorskih posesti Afriško demokratsko zbiranje, ki ga vodi minister v Gaillardovi vladi Boigny. Gaillardova vlada je zdaj sprejela zahtevo po reviziji do-ločb francoske ustave o prekomorskih posestih.

Reorganizacija v bonnskem zunanjem ministrstvu

Bonn, 7. febr. (Tanjug). — V zunanjem ministrstvu in diplomatski službi je bilo v zadnjih dneh nekaj pomembnih organiza-

Odkar je prof. Hallstein prešel v vodstvo zahodnoevropskega skupnega trga, je prevzel posle državnega sekretarja v bonnskem zunanjem ministrstvu dr. von Scherpenberg, ki je v tesnih rodbinskih zvezah s finančnikom Schachtom, známim iz časa nacističnega režima

cijskih in personalnih sprememb, ki so segle čez okvire običajnih tehničnih reorganizacij. Imenovanja sta bila dva nova državna podsekretarja, razen tega pa so bili ustanovljeni tudi novi posebni politični oddelki za Evropo, Zahod in Vzhod.

Za Adenauerjevega kandidata je veljal sedanji delegat v Atlant-ski zvezi Blankenhorn, toda nje-ga sodelavca politika, marveč ministrstvo, politično delo pa pre-krepilo njemu. Ta vtis je še pod-krepilo dejstvo, da je odšel iz ministrstva tudi prof. Grewe, do-šlej med najvplivnejšimi ljudmi v njem. Bil je imenovan za vele-poslanika v Washingtonu.

S temi spremembami pa je ostalo vprašanje normalizacije odnosov Zahodne Nemčije z zahodnoevropskimi deželami še nadalje odprto.

Jedraska demilitarizacija zovjetski pogoj za konfederacijo in poznejšo združitve obeh Nemčij

Hamburg, 7. febr. (Reuter). — »Die Welt« je objavila danes razgovor, ki so ga imeli njeni sodelavci v Moskvi z Nikito Hruščevom. Hruščev je izjavil, da se Sovjetska zveza ravna po dejstvu, da sta zdaj dve nemški državi, ki se morata medsebojno pogoditi o združitvi. Sovjetska zveza pa bo na vse načine pomagala odpraviti nenaravni položaj razdeljene Nemčije.

Na vprašanje, kako si zamišlja neposredni sporazum med obema Nemčijama, je Hruščev odgovoril, da ne vidi nobene druge poti, ki bi obetala uspeh, razen načrta vzhodnonemške vlade o konfederaciji obeh držav, ki bi realno omogočila kasnejšo združitve. Ravnanje Zahodne Nemčije, ko da razen nje ni nobene nemške države, ne ustreza zahtevam zdrave pameti.

Hruščev je rekel, da je Sovjetska zveza pripravljena razpravljati o položaju Združene Nemčije in je našel pogoje za takšen sporazum. Obe nemški

državi bi se morali brezpogojno odpovedati proizvodnji jedrskega in raketnega orožja kakor tudi oborožitvi njihovih vojaških enot s takšnim orožjem tujega izvora. Obe Nemčiji tudi ne bi smeli privoliti v raketna oporišča na svojem ozemlju. Odrči bi se morali mednarodnim vojaškim organizacijam, ki jim zdaj pripadata. Razen tega bi bilo treba spraviti število in moč njihovih oboroženih sil v sklad z njihovimi obrambnimi in varnostnimi potrebami. Hruščev je predlagal, naj bi o tem sklenili začasen sporazum, dokler vprašanja ne bi dokončno uredili.

O načrtu Rapackega o jedrski demilitarizaciji Srednje Evrope je Hruščev rekel, da je to dragocena pobuda. Kdor odklanja ta načrt, podcenjuje njegov pomen za varnost Zahodne Nemčije. Sovjetska zveza je pripravljena skupaj z ostalimi velesilami dati zanesljivo mednarodno poročstvo za »atomsko nevtralnost« tega področja. Sporazum o jedrski demilitarizaciji Srednje Evrope pa

bi postal zamotana stvar le, če bi načrt Rapackega vezali z vprašanj, v katerih ni soglasja, na primer z ureditvijo nemškega vprašanja.

Nadaljnja pomoč ZDA Poljski

Washington, 7. febr. (AP). — Washington Post poroča, da je ameriška vlada pripravljena zagotoviti Poljski nove nadaljnje ekonomske kredite v znesku 97 milijonov dolarjev. Od tega bi 72 milijonov dolarjev porabili za ameriške dobave 400.000 ton pšenice in drugih vrst žita, za ostalo pa bi Poljska nakupila od ZDA rudarske in druge stroje. Del kreditov v znesku 72 milijonov dolarjev bi Poljska vrnila v svoji valutni, drugi del v znesku 25 milijonov pa v dolarjih. Časnik poroča, da bo sporazum sklenjen šele čez teden dni, ker je državni podsekretar za ekonom-ska vprašanja v znanjem minist-rstvu Douglas Dillon na potovanju.

Še ena raketa »Atlas«

Cape Canaveral, 7. febr. (Reuter). Ameriške letalske sile so nocoj izstrelile peti balistični projektil »Atlas«. Težak je bil 100 ton in so njegovo belo sled videli 10 sekund po izstrelitvi. Projektil doseže daljavo 8000 km.

Letalsko poveljstvo je uro po izstrelitvi projektila sporočilo, da je eksplodiral v neznan višini, ko mu je zmanjkalo goriva.

Agencija za gradn'o orožtilov in satelitov

Washington, 7. febr. (Reuter). Ameriško obrambno ministrstvo je danes sporočilo, da je bila ustanovljena Agencija za višja raziskovalna dela. Agencija se bo ukvarjala z vprašanji graditve in razvoja balističnih projektilov in satelitov. Za direktorja agencije je bil imenovan Roy Johnson, dosedanji funkcionar družbe General Electric.

Na vse strani se širijo PROMETNE NITI

V primerjavi s stanjem pred štirimi, petimi leti vidimo, da smo tudi v prometu dosegli pomemben napredek — Delo je v glavnem opravljeno — Zdaj pa pogledajmo nekaj podatkov o tem in spregovorimo nekaj besed o perspektivah našega prometa

ISTA ZMOGLJIVOST — UČINEK ZNATNO VEČJI

● Največje težave so imele naše železnice. Ob koncu leta 1956 so imele kakih 100 lokomotiv-manj, kakor leta 1952, potniških vagonov pa skoraj prav toliko. Podatki o prevozu potnikov pa kažejo veliko povečanje. Na to so vplivali večji dohodki prebivalstva, živahniji turizem, znižana vozna in nedeljah in praznikih in drugo. Namesto 104 milijone,

kolikor so prevozile naše železnice potnikov leta 1952, so jih prevozile lani samo v 11 mesecih kakih 153 milijonov, torej dobro polovico več, in sicer z enakim številom vagonov. Z izmenjavami mnogih starih vagonov so se pogojili za prevoz potnikov zboljšali, ker pa je število potnikov znatno naraslo, to ni moglo priti do izraza. Na železnicah to zlasti v poletnih mesecih močno čutimo. Razmere v tovornem prometu so boljše. V zadnjih štirih, petih letih smo dobili kakih 4000 novih tovornih vagonov, večinoma zaprtih. S tem se je zmogljivost povečala za kakih 6%. Toda prevoz blaga je bil neprimerno večji. V enajstih mesecih lanskega leta so prevozili tovorni vlaki kakih 52 milijonov ton blaga ali za 36% več, kakor v vsem letu 1952.

Udobnost potovanja po železnici se je povečala tudi zato, ker smo dobili večje število spalnih vagonov. Pred petimi leti jih je bilo v prometu 26 s 520 posteljami, lani pa 37 s 740 posteljami. Letošnja pomlad se bo položila v tem oziru še zboljšati. Dobili bomo še 10 spalnih vagonov, v katerih bo kakih 200 postelj.

12.000 NOVIH TOVORNIH VAGONOV

● Za naš železniški promet je bilo v minulem obdobju značilno veliko povečanje količine blaga in števila potnikov ter znatno povečanje zmogljivosti. Perspektivni petletni načrt predvideva, da bo prevoz blaga od 52 milijonov ton v letu 1956 narasel na 70 do 73 milijonov v letu 1961. Število potnikov bo naraslo na kakih 220 milijonov. Zato predvideva načrt znatne investicije v železniški promet. Kupili bomo 11.000 do 12.000 tovornih vagonov, potrebno število vozil za potniški promet —

vagonov, motornih vlakov in železniških trolejbusov, kakor tudi ustrezno število sodobnih lokomotiv.

Zadnja leta se je začel promet tudi po dveh novih železniških progah: Bakarno Gumno—Sopotnica in Kumanovo—Beljakovo v skupni dolžini kakih 60 km. Zdad gradimo železnico Beograd—Bar, in sicer odseke od Resnika do Vreoca in od Titograda do Bara. Gradimo tudi železniške proge Knin—Zader (90 km), Brodica—Majdanpek (16 km) in Bor—Vražogrnac (29 km). Razen dograditve teh prog predvideva perspektivni načrt normalizacijo železnice Sarajevo—Konjic in Nikšić—Titograd ter elektrifikacijo železniških prog Reka—Sprske Moravice in Postojna—Ljubljana—Jesenice. Dobili bomo tudi diesellokomotive za vožnjo po težavnih odsekih železniških prog.

NAJVEČ NOVIH PRIDOBITEV: CESTNI PROMET

● Pri nas imamo kakih 82.000 kilometrov cest, od teh s sodobnim vozilcem samo 3700 km. Cestni motorni promet pa je od leta 'do leta' večji. To je področje prometa, na katerem se je v zadnjih štirih, petih letih zmogljivost najbolj povečala. Ob koncu leta 1956 smo imeli kakih 6000 potniških avtomobilov več, kakor leta 1952 — skupaj 14.684 avtomobusov 2701 nasproti 1354 pred petimi leti, kamionov 21.112 ali približno 30% več, kakor v letu 1952, motociklov 5000 več, traktorjev pa 6134 proti 902 v letu 1952.

Docela bi bilo treba preprečiti s prekržanimi črtami zemljevid Jugoslavije, če bi hoteli na njem zarisati vse medmestne avtomobusne proge, ki smo jih dobili v zadnjih štirih, petih letih. Pravzaprav bi tega na majhnem zem-

ljevidu ne mogli storiti, ker smo dobili v tem času 600 novih, medmestnih prog. Zdad jih imamo kakih 1200 in na njih vozi nad 1400 avtomobusov.

NOVE SODOBNE CESTE

● Od leta 1952 smo storili precej tudi za modernizacijo cest. Dograjene so ceste Beograd—Zrenjanin, Tetovo—Duganović in Duganović—Prizren, v glavnem pa tudi cesta Bitolj—Ohrid, vse s sodobnim vozilcem. Hkrati moderniziramo več cest. Naj omenimo samo nekatere: Beograd—Lazarevac—Gor. Milanovac proti Kraljevu, Požarevac proti Petrovcu na Mlavi, Titograd—Kolašin, Sarajevo—Kladanj, Tuzla—Karlovac—Plitvice, Senožec—Koper in Tetovo—Gostivar. Gradimo tudi jadransko cesto, na kateri je kakih 100 km od Reke do Kolobara že dograjeni, gradimo sodobno avtomobilsko cesto Ljubljana—Zagreb, ki jo bodo letos dogradile mladinske brigade.

V tem obdobju smo zgradili več sto kilometrov krajevnih cest, in sicer s krajevnim samopri- spevkom. Samo predlanski smo opravili tako približno za dve in pol milijarde cestnih del.

Perspektivni načrt predvideva zgraditev in rekonstrukcijo glavne avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb—Beograd—Niš—Skoplje—Djevdjelija, odsekov Ljubljana—Zagreb, Paračin—Niš ter Skoplje—Djevdjelija. Zgradili bomo tudi ceste Beograd—Kraljevo—Kosovska Mitrovica—Skoplje, vso jadransko cesto, dolgo 510 km, ter ceste Sarajevo—Tuzla—avtomobil- ska cesta Beograd—Zagreb, dolgo 120 km. Predvidene so modernizacija in manjše rekonstruk- cije priključenih cest za povezo- vanje gospodarsko važnejših prog in upravnih središč z glavnim cestnim omrežjem v dol- žini najmanj 1000 km ter zradit- ev več mostov na važnejših cestah.

NAČRT: PRESEČI PREDVOJNO MORSKO TONAŽO

● Naše pomorsko trgovinsko ladje- vje je imelo, če računamo ladje z nad 100 brt, v začetku lanskega leta približno 304.000 ton ali za kakih 100.000 ton manj, kakor leta 1939. Od leta 1951 do 1956 se je povečalo za 76 ladij približno s 70.000 brt, ki so jih v glav- nem zgradile naše največje ladje- delnice »Tretji maj« na Reki,

»Split« v Splitu in »Uljanik« v Pulju. Zato obseg naše medna- rodne blagovne menjave po morskih poteh narašča hitreje, kakor zmogljivost ladjevja, delež naših ladij v prekomorskem prevozu pa je čedalje manjši. Perspektivni načrt pa predvideva, da se bo to- naža našega pomorskega ladjevja v letu 1961 povečala za kakih 540 tisoč brt.

ČEDALJE VEČ POTOVANJ Z LETALI

● Zadnja leta pri nas čedalje več ljudi želi potovati z letali, zlasti na počitnice. Posebno velik je naval na letala poleti. Zato so vse naše zračne proge v poletnih mesecih preobremenjene. Lani so bila vsa mesta v letalih zasedena že 20 dni vnaprej. Prejš- nja leta se to ni dogajalo. V zad- njih, štirih, petih letih smo do- bili 12 novih potniških letal, tako da se je njih število v primerjavi z letom 1952 malone podvojilo. Ko smo dobili še tri velika letala z večjim številom sedežev, kakor jih imajo druga, se je število se- dežev v zračnem prometu več ko podvojilo. Lani so letala JAT prevozila kakih 110.000 potnikov. Število zračnih prog se je povečalo od 19 na 28. Naša potniška letala letajo zdaj na progah v skupni dolžini kakih 35.000 km.

Za naloge, ki jih predvideva perspektivni načrt, so predvidena tudi znatna sredstva, večja kakor doslej. V letih 1957 do 1961 bodo znašale investicije v promet skupaj z vzdrževanjem 605 milij- arda. Od tega odpade dobra polovica na železnice, potem pa sledi cestni, pomorski PTT, rečni in zračni promet.

S. T.

Pomlad ob morju

Se praden je val odjuge zajed na krake, to je v dneih, ko smo imeli v Sloveniji 10 in še več sto- pinj pod ničlo, pa so v Dalmaciji, zlasti pa na otokih začeli uživati prve pomladne dneve. V Splitu, Dubrovniku in v nekaterih dru- gih krajih so se pojavili prvi ko- palci. Seveda so se v glavnem pre- dajali toplim sončnim žarkom, le bolj utrjeni so skočili v vodo, ne- kajkrat zamahnili in potem spet legli na toplo sonce.

V mnogih krajih v Dalmaciji so se začeli odpirati mandeljnovi cvetovi, skratka pomlad v fe- bruarju se je začela.

Zadnje dneve je sicer v obmor- skih krajih manj toplo, toda brž ko se bo zjasnilo, se bodo v teh krajih podobe iz polpreteklih dni ponovile. Vse kaže, da je res blizu zgodnja, prijetna pomlad.

Avtobusni vozni red za vso državo

V Zveznem združenju za cestni promet pripravljajo vozni red za avtomobusne proge po vsej državi. Doslej takega voznega reda nismo imeli. Avtomobusna podjetja so vsa- imeli. Avtomobusna podjetja so vsa- imeli. Avtomobusna podjetja so vsa- imeli. Avtomobusna podjetja so vsa- imeli.

Po približnih podatkih je v cel- državi nad 1200 avtomobusnih prog, na katerih je lani potovalo nad 40 milijonov potnikov. To pomeni, da je avtomobilski promet izredno pomembna prometna veja, ki jo je nujno treba koordinirati.

Čeprav so poslednja leta avto- busna podjetja vpeljala več novih dolgih avtomobusnih prog na primer Ljubljana—Zagreb, Zagreb—Beograd, Beograd—Niš itd., vendar so potniki morali potem čakati na zveze, če so hoteli potovati še kam naprej. Razen tega so avtomobusna podjetja dostikrat tudi spremlj- njala vozne rede,

Nov skupni vozni red bo vse take anomalije preprečil. Seveda ne bo mogoče zajeti v ta skupni vozni red vseh manjših, lokalnih avtomobusnih prog, toda najvažnejše avtomobusne proge bodo s tem dobi- le bolj zaokroženo enotno podobo. Kot pravijo v Zveznem združenju za cestni promet, bo novi avto- busni vozni red izšel v začetku maja.

MALA STATISTIKA

Dva in pol milijona učencev

● Po podatkih Zveznega zavoda za statistiko je obiskovalo ob koncu prvega polletja letošnje šolske leto srednje in osnovne šole skupno 2.569.589 učencev in dijakov. Skupno je bilo v tem času 15.521 šol za osnov- no in srednješolsko izobraževanje.

● Osnovnih šol in osemletnik imamo 14.088, obiskuje pa jih 2.246.237 učencev. Mnogo manj je gimnazijskih dijakov, 293 gimnazij v vsej državi obiskuje 123.521 dijakov.

● Sorazmerno močno je tudi omrežje srednjih strokovnih šol, ki jih imamo 393, obiskuje pa jih 111.948 gojencev.

● V Ljudski republiki Srbiji obiskuje 86 gimnazij 36.578 dijakov, srednje strokovne šole — 117 po šte- vilu — pa imajo 33.245 učencev. Tako je v tej republiki skoraj enako število dijakov v gimnazijih in v sred- njih strokovnih šolah. Obratno pa je največja razlika med številom dijakov v gimnazijah in strokovnih šolah v Sloveniji. V naši republiki je 84 gimnazij, ki jih obiskuje 33.943 dijakov, 29 srednjih strokovnih šol pa ima 7952 gojencev.

● V letošnjem šolskem letu je bilo največ zanimanja za srednje teh- nične šole. V 58 srednjih šolah v vsej državi je bilo vpisanih 24.140 gojen- cev. V 39 srednjih kmetijskih šolah je bilo ob koncu polletja 7983 dijakov, v 34 srednjih medicinskih šolah pa 5179 učencev. Med srednjimi strokovnimi šolami so po številu gojencev na prvem mestu ekonomske srednje šole, ki jih je v vsej državi 83 in imajo v tem šolskem letu 28.387 dijakov.

NAMESTO LJUDJE MED SEBOJ

Razmišljanja ob robu

Imate tudi vi tak občutek? Kakšen?

Poglejte, mnogi se pritožuje- jo, da je klima slaba. Mislijo pri- tem seve na odnose med ljudmi. Imajo nekakšen občutek, da so se skalili, da se ljudje nič kaj prijazno ne vedejo drug do dru- gega. Imajo prav. Med nami je mnogo nestrpnosti, neprijazno- sti, netovarištva, včasih celo grobe zavisti, sovraštva in in- trig. To je treba obsoditi. Samo to ni dovolj, treba se je tudi truditi, da bi se klima zboljšala.

V Kurji vasi je na primer Pe- pe Vsezgladil na predavanju od- ločno rekel: »Tovariši, bodimo bolj tovariški!«

Stala sva sredi glavnega kur- jevaškega trga, pa mi je pripo- vedoval, kako se je razpaslo med ljudmi čudno razpolože- nje. Ljudje se gledajo kot psi in mačke, je rekel. To ni dobro, več kulture, humanosti in prisrčno- sti potrebujemo. Posredujejo no- vo vzdušje prek tiska, radia, muzike, zabave. Zapisal sem si njegove nasvete za študijo, ki bo imela naslov: Zakaj se gle- damo kot psi in mačke. Tako mi je Pepe Vsezgladil govoril, govoril in kar naprej govoril. Prišel je mimo nek človek z aktivko pod pazduho, z naoč- niki, dostojno oblečen. Pepe Vsezgladil se je obrnil stran.

sploh kaj reče. Ne bev ne mevi! Lopnil bi ga, da bi mu padla očala z nosu. Naj se nauči ma- niri!»

In Pepe je spet govoril, go- voril in govoril.

Prišel je mimo neki drug, pr- vemu podoben človek.

»To je direktor podjetja 'Me- tla', je pojasnil Pepe. »Preklete visok človek. Mrzim ga in se mu ognem na dest kilometrov, samo da ga ne vidim. Si moreš mi- sliti, kako so se nekateri ljudje prevzeli!«

In Pepe je spet govoril. Mimo je prišla brez pozdrava neka ženska.

»Tajnica, veš,« je rekel Pepe. »Ljubimka z občinskimi pred- sednikom. Daje ji potuho. Zdad si ženska domišlja, da ji je ob- last zlezla v glavo. In kaj je, prosim? Nič, navadna tajnica v pisarni. Ostrigel bi jo na balin.«

»Z nikomer!« je kričnil.

»Kaj pa s tisto vašo tezo: bo- dimo bolj tovariški!«

»Ja, dragi moj,« je vzdihnil Pepe iz Kurje vasi, »kako pa boš tovariški z ljudmi, če se z njimi sploh ne pogledaš? To velja za Petelinje vas, tam je drugače, kulturno stopnja višja, pri nas v Kurji vasi... Ne, veš kaj, pri nas v Kurji vasi ne bo nikoli drugače. Toda to velja samo med nama.«

Tako je Pepe Vsezgladil kon- čal in se poslovil.

»Kam zdaj?« sem vprašal.

»V Prosvetni dom,« je rekel. »Imam predavanje: Osebnost in družba.«

Stopil sem za njim. Zelo me je zanimalo. Pomešal sem se med množico. Pred vrati sem se zakitnil med dvoje ljudi. Zaradi slabe luči ju nisem videl.

»Kje si bil toliko časa?« je rekel prvi.

»Ah,« je rekel drugi naveli- čano, »nekega bedastega novi- narja sem imel pri sebi. Gnjavil me je do smrti. Nisem se ga mogel takoj znebiti!«

Pravijo, da je bilo predava- nje odlično. Nisem ga slišal, ker sem bil prepričan, da mi je za- dostoval uvod. D. Vresnik

SEJEM MODE posvetovanje s potrošniki

Ob letošnjem sejmu »Moda 1958« je nujno spregovoriti o treh stvareh: o konfekciji, rekonstrukciji konfek- skih obratov in o potrošnji. Pri nas je potrošnja tekstila v primerjavi z evropskim povprečjem, ki je bilo leta 1954 24 m² na prebivalca, še zelo nizka. Po statističnih podatkih smo pri nas leta 1952 in 1953 potrošili po 5,7 m² tekstila na prebivalca, leta 1954 7,5 m², leta 1955 8,1 m², leta 1956 8 m² leta in 1957 9 m² tekstila na prebivalca. S perspektivnim večanjem proizvodnje tekstila pa je predvide- no, da se bo potrošnja bombažnih tkanin domače proizvodnje v letu 1958 povečala na 10 m² na prebivalca, v letu 1959 na 10,8 m², v letu 1960 na 11,6 m² in 1961 na 12,4 m² na prebivalca. Leta 1961 bo potemtakem pri nas potrošnja tekstila na prebivalca — v primerjavi z evropskim povprečjem — še vedno za polovico manjša.

S porastom narodnega dohodka, dvigom življenjske ravni in z izbolj- šanjem konfekcijskih izdelkov se bo tudi povečalo povpraševanje po kon- fekcijskih izdelkih. Zato je nujno treba urediti najbolj pereče vpra- šanje, to je vprašanje njene rekon- strukcije. Proizvodnja v konfekciji

se je zelo povečala. Če vzamemo za leto 1939 indeks 100% in ga primer- jamo z indeksom proizvodnje v letu 1957 ugotovimo, da je porasel v PRT na 173%, v Sloveniji pa celo na 240%. Konfekcijska industrija zapo- sluje sedaj v vsej državi okrog 50.000 in v Sloveniji pa 3000 delavcev. V slo- veniji ustvarja 3,5 milijarde dinov bruto produkta, v Jugoslaviji pa kakih 27 milijard.

ZAUPANJE V KONFEKCIJO BI BILO VEČJE, CE...

V industrijski razvitih državah se do 85% prebivalstva oblači v kon- fekcijo. Tudi pri nas je vedno večje povpraševanje po njej, tako da so izračunali, da bi morali v Jugosla- viji izdelovati konfekcijo iz 30 mi- lijonov m² v Sloveniji pa iz 10 mi- lijonov m² tkanin. Če pa podrobne- liji vprašamo potrošnike o izdelavi in cenah konfekcije, imajo še precej pripomb. V glavnem upravičeni.

Pri tem pa je le treba upošte- vati tudi razne težave konfekcijske industrije. V obratih je zelo različen strojni park, zaradi česar izdelajo kaj različno konfekcijo. To pa ne vpliva najbolj na uspeh in storil- nost v tovarni, kjer bodo izdelova- ni standardne predmete, je nujno, bi standardne predmete, je nujno, bi bado se delavci in strokovnjaki izve- dajo in specializirajo, če hočejo, da bodo izdelki brezhibni in poceni. Vsak delavec naj postane pri svojem delu specialist, pa bo več ustvaril in rešila tovarne bo znatno manjše. Sedaj pa je v glavnem tako, da se »priečevanje« nikdar ne neha. Brž ko se delavec navadi na eno delo, mora prijeti za drugo.

MNENJE POTROŠNIKOV JE POTREBNO IN DRAGOCENO

Pri urejanju vseh teh vprašanj je nujno potrebno sodelovanje po- trošnikov. Na specialnih sejmih, kot je »Moda 1958«, nalagajo pride do tes- nih stikov med proizvajalci in po- trošniki. Na takem sejmu se zbere- mora biti merilo glas potrošnikov. Lanska anketa je n. pr. pokazala, da je tržišče lačno otroške konfek- cije. A proizvajalci so kljub temu posvetili problemu premalo pozornost in zato konfekcija še ne daje nar- šim malčkom okusnih in predvsem praktičnih oblačil.

Od letošnjega sejma »Moda 1958« se nadeja konfekcijska industrija novih pobud, slišati pa želi tudi ob- jektivno kritiko potrošnikov, da bi po svojih močeh odpravila pomanj- kljivosti in si končno pridobila de- znanje, da je sposobna oblačiti de- znojnega človeka po najnovjših pro- jektih in poceni. Potrošniki naj bi svo- je mnenje in želje povedali tudi prek anket in časopisov.

Pleten model z nedavne modi ne revije v Unionu

Med zaprisego novih članov ljubljanskega okrajnega Zbora proizvajalcev

ZDRAVSTVENI DOMOVI središča socialistične skrbi za zdravje naših ljudi

Na včerajšnjem zasedanju ljubljanskega okrajnega Zbora proizvajalcev so razpravljali o problematiki socialnega zavarovanja in naše zdravstvene službe

Ljubljana, 7. febr. — Zbor proizvajalcev OLO-Ljubljana je na današnji seji razpravljali o problematiki okrajnega Zavoda za socialno zavarovanje. Živahna razprava o poročilu Petra Roglja, predsednika izvršnega odbora Zavoda, je opozorila na obsežno problematiko, ki živo zanima vse naše ljudi. O načetih vprašanjih bi morali v prihodnje večkrat razpravljati tudi občinski zbori proizvajalcev, da bi bila še večja družbena kontrola nad uporabo sredstev socialnega zavarovanja.

V ljubljanskem okraju je sedaj 120.000 aktivnih zavarovancev ter 7.000 upokojencev in invalidov, z družinskimi člani vred pa je zavarovanih 4/5 vseh prebivalcev. V preteklem letu se je Zavod predvsem prizadeval izboljšati in razširiti zdravstveno službo, zlasti dokončno urediti občinske zdravstvene domove. To delo ovirajo napačne težnje nekaterih gospodarskih organizacij, ki hočejo ustanoviti čim več obratnih ambulant v podjetjih. V teh ambulantah so namreč le zdravili obolenje in poškodovane delavce (kaj pa njihovi otroci, ki naj jih nekega dne zamenjajo?), medtem ko so pri svoji osnovni nalogi — preprečevati nesreče in bolezni — kaj malo napravili. Potrebno je torej najprej zgraditi in materialno podpreti občinske zdravstvene domove, da bodo sposobni opravljati vso zdravstveno preventivo in kurativo. S tem bomo omogočili, da bo skrb za zdravje našega delovnega človeka enotna in da bodo zdravstveni domovi prej prihili do prepotrebnih kadrov. Zagotovljena so tudi že sredstva za nabavo prevoznih sredstev, ki jih potrebujejo zdravstveni domovi.

krat premalo, zato računajo, da še najmanj 10 do 15 let ne bomo imeli dovolj zobozdravnikov in dentstov. Stomatološka klinika ne daje zadostnega števila visoko kvalificiranih zobozdravstvenih delavcev. Zato bo treba v Sloveniji čimprej ustanoviti dentistično šolo. Zavod za socialno zavarovanje je tudi že naročil poseben avtomobil, ki bo v njem montirana zobna ambulanta, ta pa bo obiskoval kraje, kjer se ne dela zobozdravstvena služba.

SAMO JADIKOVANJA SO PREMALO — DOKUMENTACIJE!

Z novo uredbo o finansiranju socialnega zavarovanja je bila za tista

DEJANSKI USPEHI PREVENTIVE

Zavod vlagal precejšnjo sredstva v preventivno dejavnost. Glede na potrebe pa sredstva, zbrana lani v preventivnem skladu, ki so znašala le 60 milijonov din, daleč niso zadostila. V preteklem letu je bilo na klimatskem zdravljenju 3900 otrok več kot leto prej, 360 delavcem, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih, pa so omogočili, da so se na okrevanju primerno okreplili. Uspešno delo zdravstvene preventive pa je v sedanjih pogojih mogoče razvijati edino v zdravstvenih domovih. Razen tega bi jo bilo treba povzročiti v službo higiensko-tehnične zaščite dela, saj je le v sodelovanju zdravstvenih delavcev in HTZ komisij mogoče pričakovati dobre rezultate.

DENTISTIČNA SOLA NAJ BI ZAMASILA VRZEL

Zdravstveno službo, ki daleč zaostaja za potrebami, bo mogoče izboljšati edino s solanjem večjega števila zobozdravstvenih delavcev. Le-tih je za sedanje razmere štiri-

cih. Zaradi tega se sedaj nekateri delovni kolektivi branijo sprejeti v Zbor proizvajalcev je menil, da je svoje vrste invalide, noseče žene in bolezne ljudi, češ da jim le-ti povečujejo procent bolniškega staleža, uvedba posebne stopnje načeloma pravilna in da jo kaže še celo progresivno povečati; pri določanju procenta bolniškega staleža pa je treba v sodelovanju z inšpekcijo dela upoštevati tudi zdravstvene razmere v podjetju. Pomagajo naj še strokovna združenja s predložitvijo dokumentacije, ki naj o izostankih z dela zaradi bolezni in poškodb za svojo stroko opravičijo svoje zahteve po priznanju višjega odstotka oz. znižanju prispevka — kot so to že dosegli rudarji in barvna metalurgija.

ZDRAVNIKI SO MANJ OBREMENJENI — NJIHOVO DELO PA BOLJŠE

Zbor proizvajalcev je razen o omejenih razpravljal še o mnogih dru-

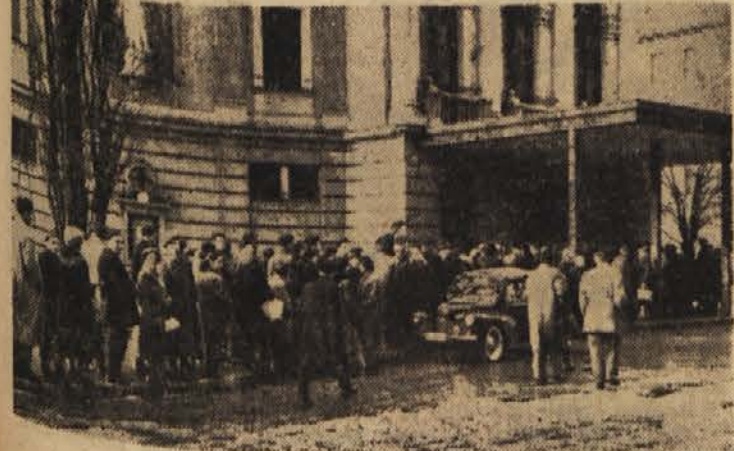
Centralni komite LMS prireja ob volitvah v Zvezo in Republiško ljudsko skupščino veliko tekmovanje vse slovenske mladine. To tekmovanje bo v soboto, 22. februarja v veliki hali na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Vse najboljše okrajne ekipe se bodo tedaj pomerile med seboj za naslov najboljših slovenske ekipe. Na to zaključno srečanje se po vsej Sloveniji mladina pripravila na okrajnih izbirnih mladinskih tekmovalnih. Tako je bilo tovrstno tekmovanje že pred kratkim v Trbovljah. Predvčeršnjim zvečer pa je bilo v dvorani Filharmonije v Ljubljani okrajno mladinsko izbirno tekmovanje. Nastopilo je 19 ekip. Zmagovalna ekipa, ekipa občinskega komiteja LMS Ljubljana-Center bo zastopala ljubljanski okraj na republiškem tekmovalju. Na sliki: Ena izmed ekip. Trojka je pazljivo poslušala vprašanje. Nato nekaj minut premisljala, potem pa »zdrdrala« odgovor

podjetja in ustanove, ki zaposlujejo nad 50 zavarovancev, uvedena posebna stopnja prispevka za zdravstveno zavarovanje; plačati jo morajo vsa tista podjetja in ustanove, ki prekršujejo okrajno povprečje izostankov z dela zaradi bolezni in poškodb. Lani je dodatni prispevek plačevalo 245 gospodarskih organiza-

gih problemih. V splošnem pa je današnja debata pokazala, da je naša zdravstvena služba v zadnjem času zelo napredovala: že skromni podatek, da je današnje povprečje 4 pacientov na eno delovno uro zdravniške — še pred nekaj leti je bila ta številka za 9 pacientov višja — mnogo pove. Res da je v našem zdravstvu še nekaj pomanjkljivosti, ki jim pa deloma botrujejo čisto objektivni vzroki. Tempo razvoja naše zdravstvene službe pa zagotavlja, da jih bomo sčasoma odpravili, skladno z rastjo na drugih področjih. Ne bo pa škodilo — tudi to je pokazala današnja debata — če bi v naših podjetjih bolje poznali, kako so se spremenili določeni predpisi in kaj vse je mogoče doseči v okviru zakonskih možnosti. Neredko naj bi se boljše zavzeli in ne le čakali, da bodo razne »pomanjkljivosti« in »krvavice« odpravljali drugi. S. P.

Kje so vstopnice?

Ze na zadnji oddaji »Pokaži kaj znaš« je napovedovalka obljubila tistim, ki so sedeli doma pri sprejemnikih sedečo oddajo v Operi. Do vstopnic so se oddahnili, saj so bili prepričani, da bodo sedaj lažje prišli do vstopnic. Toda včeraj se je zgodilo drugače. Ljudje so že ob pol sedmih zjutraj stali pred zaprtimi vrati Opere in čakali. Ko je ob ureh pred napovedano uro začela prodajati vstopnice. V eni uri je vstopnic št. 100; okrog 50 ljudi pa je dobilo vstopnice in sicer vsak samo po kart. V tem času je blaginjarka prodala okrog 300 kart. Okrog 200 ljudi je bilo rezerviranih za sindikat »Iskre« iz Kranja. Zato so bili ljudje še toliko bolj ogorčeni, ker niso mogli razumeti, kam je izginila vsa ta vstopnica. Prav gotovo po »kanalih« priljubljena oddaja »Pokaži kaj znaš« je doobna osvojila slovensko občinstvo. Zato bi morali predreditelji še bolj paziti, da vstopnice ne bi na tako čuden način izginile, pomisliti bi morali na ljudi, ki so pripravljani čakati tudi 10 ur same, da si lahko ogledajo priljubljeno oddajo. — Na sliki: doiga kača kot malokdaj pred Opero.

Tovorni avto v voziček brez luči

Včeraj okrog pol sedme ure je po Smartinski cesti vozil proti mestu Ciril Petkoviček večji ročni voziček, ki je bil naložen s štiri metre dolgimi deskami. Vozil je brez luči in se držal sredine ceste. Ko je prišel do hiše št. 103, je privozil za njim tovorni avto. Voznik J. Z. ga pri prehitevanju ni opazil. Tedaj pa se mu je nasproti približal osebni avto, Voznik tovornega avtomobila je žele tedaj zagledati voziček, žal pa ni mogel več zaustaviti. Zadel je voziček, ki je podri Petkoviška in ga poškodoval.

Zlomljena os in nesrečno naključje

Včeraj ob 13.25 uri se je v bližini naselja Lož zlomila prednja os na priklopi tovornega avtomobila, last »LIP« Skofljica, zaradi česar je odpadlo eno izmed prednjih koles. Prikolica se je tedaj nagnila naprej in zadela cestarja S. J., ki je po naključju stal ob cesti. Dobil je poškodbe na glavi in na telesu.

TELESNA KULTURA

V ANGLIJI ZASTAVENA POL DROGA

Hud udarec prizadel vse

Uprava kluba prejela sožalne brzojavke z vseh strani sveta — Tudi v Jugoslaviji bodo nogometaši 9. februarja počastili spomin ponesrečenih

(Nadaljevanje s 1. strani)

Uradni spisak oseb, ki so izgubili življenje pri nesreči:

Rodger Byrne (kapetan moštva), Marck Jones (srednji krilec), Billy Wheland (leva zveza), Eddie Coleman (desni krilec), Tommy Taylor (srednji napadalec), Jeff Bent (levi branilec), David Pegg (levo krilo), Walter Crickner (sekretar kluba), V. Satinov (direktor kluba), Burt Willy (član vodstva) in P. H. Curry (trener).

Smrtno so se ponesrečili tudi naslednji angleški športni novinarji: Frank Swift (News of the World), Tommy Jackson (Manchester Evening News), Archie Laddock (Daily Mirror), H. D. Davis (Manchester Guardian), Erick Tompson (Daily Mail), Henry Rose (Daily Express), George Folouse (Daily Herald), Alf Clark (Manchester Evening Chronicle).

V bolnišnici so: Matt Busby — njegovo stanje je še vedno kritično, John Barry — v težkem stanju, Duncan Edwards — izven nevarnosti, John Frederick Taylor — boljše, Kenneth Rayment — stanje se je poslabšalo, Dennis Viollet — brez sprememb, Jackie Blanch Flower — brez sprememb, Nebojša Tomasević — kritični položaj, Albert Cannon — stanje dobro. Nespremenjeno stanje je še pri naslednjih ponesrečenih: Kenji Morganu, Rayu Woodu, Robertu Charltonu in Eleonori Miklos. Sedem oseb je bilo laže poškodovanih in so jih že odpustili iz bolnišnice: desni branilec Billy Foulkes, vratar Gregg, drugi pilot James Tane, gospodinjica Margaret Bellis in Rosemary Cherterton, ter fotoreporterja »Daily Mail« Peter Howard in Edward Illard.

V Manchesteru so danes razobešene črne zastave državne zastave pa so na pol droga. To je v znak žalosti za nogometaši Manchester Uniteda in novinarji, ki so v včerajšnji nesreči izgubili življenja. Predsednik manchesterške občine je tudi odpovedal vse prireditve za nekaj dni. Tako med drugim ne bo prvenstvene nogometne tekme med Manchester Unitedom in Wolverhampton Wanderersom, ki bi morala biti jutri popoldne. Pred ostalimi prvenstvenimi srečanj angleške lige pred devetimi leti prav tako izgubili življenje v letalski nesreči. Sožalne brzojavke so poslane še naslednje organizacije in posamezniki:

Brazilska športska konfederacija Zahodne Nemčije, predsednik Nogometne federacije Madžarske, predsednik kluba Real Madrid, proti kateremu je Manchester igral lani za pokal evrop-

pred devetimi leti prav tako izgubili življenje v letalski nesreči. Sožalne brzojavke so poslane še naslednje organizacije in posamezniki:

Brazilska športska konfederacija Zahodne Nemčije, predsednik Nogometne federacije Madžarske, predsednik kluba Real Madrid, proti kateremu je Manchester igral lani za pokal evrop-

Moštvo Manchester United na stadionu JLA v Beogradu pred tekmo s Crveno zvezdo

bodo počastili spomin ponesrečenih nogometašev z dvominutnim molkom. Uprava kluba Manchester United je danes prejela z vseh strani sveta številne sožalne brzojavke.

Prva brzojavka je prispela od predsednika italijanskega kluba Torino Maria Rubacia, ki je njihovo moštvo

skih prvakov, sodnik tekme Manchester United - Crvena zvezda Avstrijec Karl Keiner, predsednik FIFA itd.

Izrazom sožalja so se pridružile tudi organizacije Nogometne zveze Jugoslavije, med njimi tudi Nogometna zveza Slovenije. NZJ je prav tako sklenila, da bodo na vseh teknah v Jugoslaviji 9. februarja z minuto molka počastili spomin ponesrečenih članov Manchester Uniteda.

Britanski listi objavljajo resolucije Crvene zvezde, ki je predlagala predsedstvu Evropskega pokala, naj Manchester United proglasi za častnega zmagovalca letošnjega pokala.

ODKLONITEV PREVOZA

Dunaj, 7. februarja (Reuter). Igralci avstrijskega nogometnega kluba »Vienna« so danes odklonili prevoz z letalom iz Nice, kjer so bili doslej na turneji. Igralci so zahtevali za nadaljnje potovanje preko prevoznega sredstva namesto letala.

Kostić še vedno čil

V četrtek, 6. t. m. je vele mojster Bor Kostić odigral v Sentvidu proti 35 članom »Borac« prvo simultanko na turneji po Sloveniji. V dobrih štirih urah je vele mojster »B« partij dobil, izgubil proti gojencu Natifu in deset partij remiziral. Sinoči je vele mojster odigral simultanko v Šahovskem domu v Ljubljani proti članom ljubljanskega šahovskega kluba. Drevi pa bo po daljšem času v Ljubljani na programu handicape match, katerega bo odigral vele mojster Kostić proti desetim članom SK Olimpije in LSK. Nastopili bodo I. in II. kategoriji. Jutri bo 70-letni vele mojster odigral simultanko v Trzinu proti tamošnjim šahistom.

MOSKVA, 7. februarja (TASS). — V drugi partiji za naslov svetovnega prvaka v šahu je Elizabeta Bikova premagala svetovno prvakinjo Olga Rubcova. Stanje je sedaj 1:1.

BEograd, 7. februarja (Tanjug). — Reprezentanca »Partizana« v vsahah sordju se bo udeležila mednarodnega turnirja, ki bo v Varšavi 22. in 23. februarja. Od ljubljanskih telovadk je v vrsti Nevenka Pogacnik.

NAMIZNI TENIS

Naša reprezentanca za evropsko prvenstvo

Beograd, 7. febr. — Sestavljena je namiznoteniska reprezentanca Jugoslavije za evropsko prvenstvo, ki bo v Budimpešti od 2. do 8. marca: moški — Vojislav Marković, Zeljko Erubud, Josip Vogrine, Vladimir Marković in Viljem Harangozo. Ženske — Margita Cović, Majda Terečkova in Marijana Plut. Pari: Vogrine-Hrubud, Dolmar-Harangozo, brata Marković.

Zrebanje parov za šampionat bo 10. februarja v Budimpešti. Razen omenjenih igralcev se bodo udeležili evropskega prvenstva tudi Jazvici, Franje Teran, Osmanagić, Pavašević in Ružica Nikolić, prav tako pa tudi igralci in igralki, ki jih bodo poslale republiške zveze

oziroma klubi: Kern iz Slovenije, Dolinar, Franjić, Hudec in Crnjak iz Hrvatske ter Grujić, Melegi in Despotovića ter Militerjeva iz Srbije.

HOKEJ NA LEDU

Crvena zvezda : Partizan 3:2

Beograd, 7. februarja. — Sinoči je v tekmovalju zvezne hokejske lige Crvena zvezda pripravila presenečenje z zmago nad Partizanom 3:2 (1:1, 0:1, 2:0).

V prijateljskem srečanju pa je moštvo Oberhessweida iz Vzhodne Berolina premagalo Tašmajdan z 8:2.

PRED FINALOM SVETOVNEGA NOGOMETNEGA PRVENSTVA

Razvrstitev moštev - pereče vprašanje

Stockholm, 7. febr. — Za svetovno nogometno prvenstvo, ki bo od 8. junija do 29. junija na Švedskem, je doslej poznanih vseh 16 finalistov. Jutri bodo v Stockholmu določili skupine za udeležence finalnega tekmovalja, ki ga bodo igrali na 13 stadionih od Malma na jugu do Sandvikena, ki je okoli 230 km severno od Stockholma. Prvo srečanje bo torej 8. junija, finalno pa 29. na stadionu Solna pri Stockholmu.

Za finalno tekmovalje so se kvalificirale naslednje reprezentance: Argentina, Brazilija, Paragvaj, Mehika, Anglija, Škotska, Švedska, Severna Irska, Wales, Švedska, Nemčija, Avstrija, Francija, SZ, CSR, Madžarska in Jugoslavija.

Ni pa še zanesljivo ali se bo Severna Irska zares udeležila tekmovalja, kajti je malo verjetnosti je, da bo Mednarodna nogometna federacija ugodila njeni zahtevi, da njihovo moštvo ne bi igralo ob nedeljah.

O tem bo FIFA odločila tik pred zrebanjem parov na posebni konferenci.

Moštva bodo razdeljena v štiri skupine za prvi del tekmovalja, v katerem bo vsako moštvo igralo z vsakim. To pomeni, da bo 24 tekem v prvem delu tekmovalja. Zmagovalci skupin in dru-

gopolasirana moštva bodo igrala v četrtfinalu, ki ga bodo morali odigrati do 19. junija. Polfinale bo 24. junija, tekma za tretje mesto 28., finale pa 29. junija.

Razvrstitev moštev, in sicer tako, ki bi bila najbolj pravična, je najvažnejše vprašanje, ki ga mora rešiti komite svetovnega prvenstva. Neuradno je sporočeno, da bodo južnoameriška moštva razdeljena v štiri različne skupine, toda prav tako so tu zahteve, da se tako razvrste tudi štiri britanska moštva in tri moštva iz Vzhodne Evrope. To delikatno vprašanje bodo reševali na sestanku FIFA tik pred zrebanjem.

Takoj po zrebanju bo imel organizacijski komite »zaprt« sestanek, na katerem bo določil, kateri coni bo pripadla neka skupina, kakor tudi datume tekmovalja. Nogometni tereni za prvenstvo so namreč razdeljeni na štiri cone: južno, zahodno, centralno in severno. Glavna mesta teh con so: Malmö, Göteborg, Orebro in Stockholm. V južno cono sodijo Malmö, Heisingborg in Helmsled, v zahodno Göteborg, Udevalla in Borås, v centralno Norcköping, Vesterås, Eskilstuna in Orebro, v severno cono pa Stockholm in Sandviken.

Zrebanju, ki bo v »Circusu«, bivšem športnem središču, v katerem je sedaj televizijski studio in ki se nahaja na otoku Djurgarden pri Stockholmu, bo prisostvovalo okoli 150 novinarjev iz raznih držav.

Začetek je predviden v soboto ob 20.30 uri.

MEDNARODNE SANKASKE TEKME NA BLEDU

Start vzlic slabemu vremenu

Bled je te dni spet oživel. Po strmem pobočju Straže drsijo po snegu sanke s tekmovalci iz Avstrije, Italije, Norveške, Grčije, Poljske, Koroške in Jugoslavije — Bled bo danes in jutri prizorišče mednarodnih sankskih tekem. Žal bo to zimsko prireditve skoraj onemogočilo slabo vreme, ki je nastopilo v zadnjih dneh, toda predreditelji niso izgubili glave.

Včeraj ob 14. uri popoldne je bil na Straži generalni trening — 1200 m dolga proga je prevozilo 65 tekmovalk in tekmovalcev. Jugoslavijo zastopajo sankaske ekipe z Jesenic, Bohinja, Idrije in Kočevja. Naši tekmovalci so včeraj dosegli zelo lepe rezultate. Tekmovalje so bo začelo danes.

LETOŠNJI PREŠERNOVI NAGRAJENCI

Skupni interesi ljudstev vseh jezikov

... Videli smo, da je narod v zgodovini nastal kot pojav družbenega življenja in se v njej razvijal, da se je spreminjala njegova vsebina in da so se spreminile njegove gibalne sile. Ze iz tega dejstva samega vidimo, da narod ni nikak absolutum, ki naj bi v bodočnosti ostal nespremenjen. Veliki demokratični boj, ki ga bijejo danes zatirani narodi proti imperializmu, je uvod v popolno zmago resnično demokratične revolucionarne misli, katere nosilec morajo biti samo široke ljudske množice na čelu z delavskimi razredom, se pravi socialistične družbene sile. Njihova zmaga bo postopno odpravila nasprotja med narodi, z njimi vred pa tudi pojave nacionalizma in šovinizma.

Razvoj današnje družbe kaže tendenco po vedno večjem povezanju in zblizevanju narodov. Odpor demokratičnih narodno-osvobodilnih gibanj proti imperializmu pa ustvarja tiste moralne pogoje, ki so potrebni za sodelovanje in za bratstvo med narodi. Na tej bazi se razvija internacionalistična miselnost, ki ni negacija narodne samobitnosti, ampak, nasprotno, njena najdoslednejša obramba. Da bi narodi

mogli prijateljsko in konstruktivno živeti drug poleg drugega, morajo imeti popolno svobodo v razvijanju vseh svojih nacionalnih kvalitiet. Sele na tej osnovi je mogoča neovirana rast občečloveške kulture, pri čemer pod tem pojmom ne mislimo na obliko, marveč na vsebino. Rast občečloveške kulture je odvisna od rasti zavesti o občečloveški skupnosti, skupnih interesih ljudstev vseh jezikov. A ta zavest bo rasla vzporedno z razvojem proizvodjalnih sredstev, z novimi oblikami družbene delitve dela, z napredkom socialističnih družbenih odnosov. Ta proces bo postopoma vnašal v nacionalne forme novo občečloveško vsebino in s tem opravljal veliko delo pri zblizevanju in spajanju narodov, ne da bi uporabljal nasilje nad stvarmi. Nasprotno, kolikor intenzivnejši bo razcvet nacionalnih kultur, toliko bogatejša bo občečloveška kultura. V tem smislu torej tudi govorimo o stapljanju narodov v občečloveško skupnost. Pot do skupnosti torej ne vodi in ne more voditi v smeri umetne slabitve individualnosti posameznih narodov ali celo nasilnega spajanja, kakor so si ga predstavljal pri nas mnogi iz tako

imenovanega integralno jugoslovanskega tabora, ampak nasprotno, ravno v smeri krepitve samobitnosti slehernega naroda in njegove kulture, ki predstavlja nenadomestljivo vir občečloveške kulture.

Sele v takih okoliščinah bo odpravljen tudi problem malega naroda...

Iz sklepnega poglavja knjige Edvarda Kardelja - Spersana - Razvoj slovenskega narodnega vprašanja, nagrajene z letošnjo Prešernovo nagrado.

Edvard Kardelj

NOVI MECEN

O Marzu je znano, da mu nič od tistega, kar je napravil, ni bilo nikdar dovolj dobro in dovolj dovršeno za delavca, v katerem je zmeraj gledal zakonitega dediča vseh najpozitivnejših in najtrajnejših pridobitev človeške kulture. Prav v tem mora biti najgloblji smisel borbe, ki jo književna kritika vodi za kar najvišjo kvaliteto umetniškega dela, za kar najzvestejši odraz velike družbene problematike v proizvodnih umetnosti in književnosti.

V naši družbeni stvarnosti, z vse večjo udeležbo neposrednega proizvajalca v vodstvu narodnega gospodarstva, ni delovno ljudstvo in posebej delavski razred več zgolj najhvaležnejši konsument proizvodov umetniškega in književnega ustvarjanja, marveč se vse močneje in vse neposredneje uveljavlja kot novi mecen slovenske kulture, slovenske umetnosti in književnosti.

V vsaki dobi je umetnost imela svoje mecene, katerih okusa se je dostikrat morala prilagajati. Delavski razred je brez dvoma v tem pogledu posebne vrste mecen. Od slovenske književnosti ne terja ničesar drugega, kakor resnico, resnico o sebi samem, o družbeni stvarnosti, ki ga obdaja in v kateri ustvarja materialne temelje socialistične bodočnosti, resnico, ki spoznana kuje novega

človeka. In pa enih misli je Zupančičem v tem, da naj naši umetniški oblikovalci življenja žive tako polno in pogumno ter govore tako naravno in preprosto

Boris Zihnerl

kakor je živel in govoril veliki mojster Prešeren.

Boris Zihnerl: Ob Prešernovem dnevu. Iz knjige »Književnost in družba«, nagrajene z letošnjo Prešernovo nagrado.

Samo Hubad: O »MASKAH«

O občinstvu: Presenečen sem nad občinstvom, ki je Kogojeve »Crne maske« izredno lepo sprejelo. Uspeh ob koncu opere je vedno zelo velik, celo večji kot pri standardnih opernih delih. Tudi se občinstvo, ki je v Ljubljani, vsaj pretežno del, konservativno, ne pritožuje nad dejstvom, da so »Crne maske« v našem opernem sporedu. To je zares veliko in nepričakovano presenečenje.

O kritiki: Sodim, da je upala kritika premalo povedati o delu samem, ki je vsekoli glasbeno zanimivo, da je ostala pri konvencionalnih sodbah in oznakah. Tudi ni podrobno in več pisala o kreaciji Sama Smerkolja, kar bi bilo treba, spričo težavnosti in veličine te vloge, pač jasneje povedati. Menim nadalje, da bi se ob tem delu, ki ima toliko genialnih vrednot, dalo mnogo jasneje povedati tako kvalitete

za to gostovanje smo predlagali med drugimi deli »Crne maske«. Za popularizacijo jugoslovanske glasbe v tujini menim, da je potrebno mnogo reklame in propagande in stikov, da se prebije led, odstrani nezaupanje, ko se zunanji organizator, ki ne pozna komponista ali dela, boji tveganja. To je vedno zato tudi finančni problem, ki bi ga morali v takih primerih sami rešiti. Obenem pa ne gre izgubljati poguma morda že zaradi ene same negativne sodbe, saj je včasih potrebno

Samo Hubad, dirigent »Crnih mask«

ne kot pomanjkljive stvari, saj ne bi delo pri tem prav nič izgubilo. Zlasti še, ker pri takem delu ni spričo uspeha težko povedati tudi napake.

O gostovanju z »Maskami« v tujini: Skušali bomo, da bomo šli z »Maskami« tudi v tujino. Trenutno se pogajamo za gostovanje v Angliji. Tudi

mnogo let za uveljavljanje kakega dela. Z režiserjem sva že razmišljala, da bi za morebitna gostovanja v tujini pa tudi po Jugoslaviji, ki mora vsekakor videti to delo, izboljšala nekatero, v delu manj uspele stvari, ki so zdaj po uprizoritvi bolj vidne. Kajpak: pripomoči delu še do večje učinkovitosti.

Kritika o »SEDMINI«

Slovenska književna kritika je Zupančičevo »Sedmina« sprejela skoraj brez zadržka zelo upodno in pohvalno. Posredujemo vam nekaj misli iz ocen, ki so izšle v našem dnevnem in periodičnem tisku.

... Sedmina je prvi s širokimi episkimi zamahi zgrajeni tekst Bena Zupančiča in obenem tudi njegovo najboljšo dosedanje delo, visoka stopnja v njegovem pisateljskem razvoju, mejnik, ki bo bržčas razmejil dve njegovih ustvarjalni obdobji... Pričujoči roman je tudi v našem celotnem literarnem dogajanju pomembno poglavje... Sedmina je po občutju in formi izrazito sodoben roman. Toda pisatelj modernizma ne pojmuje kot razkroj vsebine in izraza, ampak kot pojem za višje organizirani literarni organizem... (Mitja Mejak, Ljudska pravica, 2. julija 1957)

ki ga v naši literaturi malone več ne najdemo. Ze dolgo nisem bral domače knjige, ki bi bila bolj skrbno napisana, še več: človek ima vid, da je vsak stavek na svojem mestu, da ni nikjer besede odveč in da je vsak prizor premišljen do zadnje potankosti... (Milan Sega, Slov. poročevalec, 26. maja 1957)

Formalno je treba priznati, da je piscu uspelo, kar je bilo mnogim mlajšim prozaičkom pretežak oreh: prepričevalna povezava subjektivnega in objektivnega, stvarnega in sanjsko-fantastičnega... (Branko Rudolf, Naši razgledi, 23. septembra 1957)

Zupančičev pisateljski jezik je prečiščeni in lep, a pisatelj kljub tej prečiščeni in pozabljivi dvogovornosti svojih junakov obarvati z njihovimi vsakdanjimi govori. Vsi pogovori so zanimivi in hkrati karakterizirajo značaj oseb. Zupančič je predvsem mojster v silkanju pokrajine, letnih časov, zlasti pa duševnosti svojih junakov... (Ada Škerl, prav tam)

Zdi se, da mu gre zgolj za resnico, da ni nobenih visokih ciljev izven prestopnega vsakdanjega življenja, takšnega, kakršno je. V njem je v dialektičnem nasprotju vključeno dobro in zlo. Gre mu tudi za vero, da iz tega vsakdanjega življenja v usodnih trenutkih spopada poženejo cvetovi dobrega, ki so v bodočem življenju v katerem je dobro in zlo spet enakomerno porazdeljeno) mljlni kamni razvoja in usmerjevalci v bodočnost... (Janez Dokler, Mlada pota, št. 57/58)

Beno Zupančič

Sedmina je knjiga, ki je skoraj ne moreš brati z večjim presedelem. Prvič zato, ker te njena snov pritegne z močjo, ki se ji zlahka ne upreš, in drugič, ker jo je Zupančič napisal resnično nadvse zanimivo in, če naj rečem tako, napeto od prve do zadnje strani. Pravo pravcato presenečenje,

Nikoli umetnost zaradi umetnosti

ZAPIS O PISATELJU LOJZU KRAIGHERJU

Pisatelj Lojz Kraigher, nosilec letošnje Prešernove nagrade, je lani 22. aprila praznoval 80-letnico življenja. Izhajajoč iz moderne in pripadajoč njeni generaciji, vzlic razlikam v karakterjih in naziranjih, je šel v literaturi v smeri naturalizma. Zanj je nemara značilna izpoved v noveli »Irma«.

»Moje življenje je življenje telegrafskega droga ob hrupni cesti... Brni... brni... Sedaj glasneje, sedaj tiše in veter mu ureja

roman »Kontrolor Škrobar«, ki je izšel na pragu prve svetovne vojne ter je doživel leta 1928 v Olooucu tudi češki prevod. »Škrobar« je plod pisateljevega bivanja v Slovenskih goricah in predstavlja brezobziren obračun z nemškutarji in tržani v imenu resnice in brezkompromisne iskrenosti.

Lojz Kraigher

čustva, vesela in sentimentalna, mimo njega pa vrvi življenja, šumno in bučno...»

Pisatelj Lojz Kraigher se je rodil v Postojni, študiral gimnazijo v Novem mestu in v Ljubljani, medicino pa na Dunaju, kjer je bil promoviran leta 1903. Nato je bil zdravnik v raznih krajih. Zlasti pomembno je njegovo bivanje v slovenskem obmejnem kraju pri Trojici v Slovenskih goricah v letih 1907 do 1914. Pozneje se je specializiral za zobnega zdravnika ter je imel prakso v Gorici, kjer je ostal do leta 1929, ko se je s svojo družino za stalno naselil v Ljubljani.

Lojz Kraigher je začel svojo iterarno pot s podlistki v »Slovenskem narodu«, nato je pisal v »Ljubljanski Zvon« in v druge liste in revije. V njegovem literarnem opusu se najvišje vzdiguje

LEP REZULTAT VEČLETNEGA DELA

ZDENKO KALIN O PREGLEJEM MOZAIKU

Pregljev mozaik na Delavskem domu v Trbovljah je nedvomno največje in najboljše delo te vrste pri nas. Obsega 80 kv. m, osrednja figura v mozaiku pa meri 6 metrov.

Obiskali smo kiparja Zdenka Kalina in ga vprašali za mnenje o Pregljevem mozaiku. Na kratko: arhitektonsko rešitev postavitev mozaika je Pregelj odlično rešil. Mozaik v likovnem smislu nekako visi na steni kot neke vrste slavnostne preproge. Pregelj je dosegel lepo harmonijo in kompozicijo v razporeditvi in postavitvi. Prav s tem delom je dokazal, da ima izredno tenak posluh za material, ki ga zahteva mozaik.

Marij Pregelj je pri nas edini, ki se je doslej resno ukvarjal z mozaikom. Prvo tako večje delo je njegov mozaik na Rabu, spomenik tam umrlim slovenskim internirancem. Trboveljski »mozaik« je rezultat vsega dosedanjega Pregljevega dela, najtesneje povezan z njegovimi knjižnimi ilustracijami, ki so nenavadno jasne, čiste in dokazujejo slikarjev velik smisel za kompozicijo. Razlago za uspeh in razumevanje trboveljskega mozaika moramo torej iskati že v ilustracijah Homerjeve »Ilijade«, »Belega volčjaka« Jacka Londona, »Francoskih pravljic«, »Petra Pana«. Te poslednje so po mojem mnenju najboljše in pomenijo Pregljev najvišji uspeh v ilustraciji, niso pa doslej,

žal, še izšle in torej niso še dostopne javnosti.

Režiser ljubljanske Opere Hinko Leskovšek je letošnji Prešernov nagrajenec za dramaturško priredbo Kogojevih »Crnih mask«. Trenutno se mudi v Dresdenu, kjer režira opero »Zaljubljen v tri oranže« Prokofjeva. Hkrati pa je dobil povabilo, da bi režiral tudi v Berlinu in sleer bi pripravil skupno z dirigentom Lovrom Matičičem za berlinski festival opero »Hovanščina« Modesta Musorgskega

DOGODEK LETA

Najpomembnejši in najsvojevrsnejši dogodek minulega leta v naši Drami je bil nastop Lojzeta Potokarja v Platonovih »Poslednjih dneh Sokrata«. Najsi besedilo, sestavljeno iz treh Platonovih memoarsko-filozofskih razprav ni dramaturško prečiščeno in predelano kot skladna odrska enota, mu je Potokarjeva zrela gledališka umetnost s kreacijo Sokrata vdihnila neko enotno monumentalnost. Sokratov odrsko strnjeni, poldrugourni monolog ni

bil podan kot običajna odrska recitacija, pa tudi ne kot navadna gledališka akcija, marveč je učinkoval kot zlahka sinteza obojega. S tankim umetniškim instinktom in s preprostimi sredstvi človeške topline in miselne jasnosti je Potokar intimno približal širokemu občinstvu resnični lik starogrškega misteca. Zato pomeni Potokarjev nastop v tej vlogi kulturno dejanje, ki prerašča in presega okvir navadne gledališke predstave.

Lojze Potokar v vlogi Sokrata, za katero je prejel letošnjo Prešernovo nagrado

Baritonist Samo Smerkolj je prejel Prešernovo nagrado za vlogo Lorenza v Kogojevih »Crnih maskah«. V obratoviti Upravni nega odbora Prešernovega sklada stoji, da je to vlogo poustvaril z izredno umetniško silo in prepričljivostjo. Na sliki: prizor iz »Crnih mask« (desni je Samo Smerkolj), ki so prejele kar tri nagrade, kar je hkrati priznanje tudi pokojnemu skladatelju

LIST ZA LISTOM — NAŠ PRIJATELJ

Beno Zupančič:

MOTNA RDEČA LUČ

Roke imaš kot kakšna frčela. — Jezno sem ga ošinil z oči. Motil me je s svojim obrazom levega razbojnika in s svojimi robotimi besedami.

«Si sploh kdaj kaj delal?»
«Ne,» sem odgovoril, «nisem. Zato pa tudi nisem prenašal morilcev, kakršen si ti. Pojdi k hudiču, če nameravaš...»
Ni se ozrl k meni. Pogledal je v okno in odsotno rekel:
«Na Viču sem doma.»
Mimo je kakor spomin švignila motna rdeča luč.
«Potegni jo ven,» je rekel, še vedno zroč v zakajeno okno.
«Kaj naj potegnem ven?»
«Roko.»
Položil je ukljeno desnico na klop naslonjala, tako da je karabinjer, ki je sedel pri vratih, ni mogel videti.
«Poskusi. Mogoče bo šlo.»
Čutil sem, da čvrsto drži tistih dvajset centimetrov verige.

nih, iskrcih se kapljicah nabirala na kodrastih laseh. Gledal me je z rahlim, spodbujajočim nasmehom, ki sem ga tako dobro poznal. Ti si? Cemu ne zbežiš? Rad bi videl morje? Videl ga boš, ne da bi bilo treba zaradi tega zardevati. Smehljaj se je in jaz sem se nasmehnil, bridko in izgubljeno. Neslišno je zaprl vrata in odšel skozi okno, ne da bi se obrnil. Odprl sem oči in ustnice so mi zadržetale. Marija, sem si rekel, kaj naj storim? Mimo okna je v divjem neredu bežalo drevje. Med telegrafske žice se je zamotal mladi mesec. Nekaj časa je trajalo, preden se je rešil, švignil nadnje in se prekobalil na drugo stran vlaka.

«Ubijem se,» sem rekel.
«Ubij se,» je zagodrnjal. «To bo še zmeraj boljše.»
Spet je položil desnico med naju in prijel za verigo. Prekleta luč. Dvignil sem desnico do ust in si oslinil dlan, da sem si z njo zmočil hrbet dlani na levo. Zavirač si je z levico odgrnil srajco in si začel pihati po razmesarjenih prsih. Karabinjer je zibal vanj kakor v prikazen. Zavirač se ni zmenil zanj. Stokal je in si pihal po ranah. Potem je pokimal po karabinjerju, ko da mu namerava reči: vidiš, bratec, takšni ste! Poskusil se je celo nasmehniti. Karabinjer je umaknil oči in se oprjel puške.

«Bo šlo?»
«Bo,» sem odgovoril. Nisem si upal reči kaj drugega. Stiskal sem roko in vlekel. Ko bi si mogel pomagati z desnico, bi gotovo šlo. Povedal sem mu to. Oči so se mu zalesketale.
«Počakaj,» je rekel, «spraviva ga ven.»
Obrisal si je ustnice z desnico, tako da je veriga zoprnjo zarožljala. Vlak se je tisti hip ustavil. Na peronu je stal uniformiran človek s prižgano svetilko v rokah. Strojvodji je nekaj vpil. Karabinjerja ni mikalo na znak. Sedel je kakor prikovan in pestoval puško.

«Preden pridemo do Logatca,» je rekel zavirač. «Poznam progoto. Tod sem vozil. Če ne bo hotel ven, ga mahnem s čevljem po betici.»
Začel si je sezuvati čevlje — bil je visok, težak podkovan čevljev, podoben vojaškemu. Nogo je imel zavito v umazane, prepotene obujke. Karabinjer ga je opazoval in zavihal nos.

«Zebli si se mu bodo poznali na pleši,» je rekel zavirač in se nakremžil. To bo nasme, sem si rekel, tako se smeje. Vlak se je sunkoma premaknil in zaživžgal. Vrata so se odloputnila — med njimi je stal drugi karabinjer s svetilko, pripeto na prsih. Ošinil nas je z bleščečimi se rjavimi očmi in vrata zaprl.

«Takojo kom pridemo do Štampetovega mostu,» je rekel zavirač. «Tam imaš na vse strani hosto. Prvi dan se skrivj v hosti, drugi dan, ko te bodo nehali iskati, pojdi v mraku na Vrhniko. Povem ti h komu, da te spravi na pravo sled.»

«Ampak...» sem rekel.
«Nič ampak. Glej da se počeneš hipoma in daleč od vlaka. Da te ne potegne pod kolesje. Grmovja se nikar ne boj. Ne bo ti škodovalo, če se malo opraskaš.»
Obšla me je žudna potrtost. Dolžan sem jim, sem si rekel, vsakomur sem kaj dolžan. Morebiti tudi očetu in materi. Vozili smo se po nekakšnem obronku. Če sem sklonil glavo, sem videl na hribu drevje in nad drevjem zvezde — koščke bleščečega stekla, nadrobljenega nad nazobčanimi obrisi hriba. Nikoli jim ne bom mogel vrniti, sem si rekel, nikoli. Zardel sem od sramu. Domišljaj sem si... navsezadnje

pa... Zatisnil sem oči, da bi se pomiril. Čudno breme mi je znova leglo na ramena. Ta, ki mi ga je zdaj naložil, si je spet pihal za srajco. Karabinjer je umaknil oči, kakor da gleda nekam v daljavo.
«Vode,» je nenadoma zatullil zavirač.
Karabinjer se je začudil, kakor da ni bilo namenjeno njemu.
«Akva,» je naglas popovil zavirač. Bil je blede v kosmati obraz in oči so se mu čisto vrtele v črnih obročih utrujenosti. Karabinjer se je zganil in skomignil z rameni.
«Vode,» je ukazovalno ponovil zavirač. Dvignil je roke in pokazal, da bi rad vsaj prgišče vode.
Karabinjer je zasukal oči, kakor da ne more pomagati. Čez čas pa je le vstal, postal, kakor da premišljuje, in odprl vrata.

«Alfonzo!» je poklical. Nihče se ni oglašil.
«Alfonzo!»
Stopil je na hodnik in pripravil vrata za seboj.
«Hito,» je zašepetal moj sošed. Z levico mi je pritisnil roko na klop. Naslonil se je nanjo z vsoto težo, tako da so mi zahreščali sklepi. Zastokal sem od tope bolečine, on pa mi je potegnill iz zanke, ne da bi se mu smi-

lila koža, ki mi jo je posnel. Zaklel je od veselja in se hipoma obesil na okno — ampak okno se ni niti premaknilo.

«Hudič, razbiti ga bo treba!»
«Alfonzo!» je na hodniku klical karabinjer in se vračal. Urno sva sedla in se zagledala v temno okno. Karabinjer je pogledal v oddelek, zaprl vrata in se vnovič napotil po hodniku.

«Alfonzo!»
Zavirač je vstal, prijel čevljev in s peto z enim samim udarcem razbil steklo. Sesulo se je s suhim zvokom skoraj do roba.

«Skočil!»
Za hip sem se obotavljal. Potem sem se obesil za obe prtižajni polici in porinil skozi odprtino najprej nogo. Na stegnu sem začutil ostre konice razbitega stekla. Levico sem komaj kaj čutil. Prijel sem se za okenski okvir in pomolil ven še glavo. V oči mi je zaneslo iskre in dim. Tako sem za hip obsedel. Ni se mi dalo skočiti v brezno, ki mu nisem mogel razločiti dna. Tedaj me je zavirač — pozabil sem ga vprašati, kako mu je ime in kako se piše — odločno sunil v hrbet. Z nogami sem se še utegnul odrtniti od stene voza, da bi ne padel pod kolesa. Treščil sem skozi oblak dima in isker v grmovje, ki ga nisem videl. Pozibalo me

je, kakor da sem skočil v napeto gugalno mrežo, in me nejevoljno odložilo v jarek ob nasipu. Za hip sem obležal in prisluhnil. Stegnil sem noge, skrčil prste na rokah in se potipal po obrazu. V drobovju me je ostro zaskalelo. To je še od takrat, sem si rekel, to bo že minilo. Dvignil sem glavo in pogledal za vlakom. Med

temnima stenama gozda na obeh straneh proge se je lesketal prvi svit. Nekje se je zablislila rosna pajčevina. Pod nebo je vihral oblak dima, iz katerega so pršele iskre. Potem se je skrtil za hribom na ovinku in edino, kar sem še videl, je bila motna rdeča luč — poplesavala je sem ter tja, kakor je pač odnašalo zadnji vagon.

Uspeh, ki ga je dosegel Beno Zupančič s svojim prvim romanom «Sedmina», je ob izidu enodušno priznala kritika pa tudi bralec. Delo se je upravičeno uvrstilo med najboljše, kar imamo partizanskih tekstov. Številnim dosedanjim priznanjem je sledila ob letošnjem Prešernovem prazniku, kot krona vsemu, Prešernova nagrada. Iz «Sedmine», ki jo avtor pravi trenutno tudi za filmsko upodobitev, smo izbrali kljub že večkratnim natisom krajši odlomek iz zaključnega poglavja romana.

kolikor je je bilo med nama. Zato da ne bi rožljala.
«Ne gre,» sem rekel. «Tesno so me uklenili.»
«Reva si,» je zagodrnjal.
«K hudiču pojdi,» sem mu rekel. «Zakaj je ne izvlečeš ti?»
Z levico si je privzdignil levo hlačnico. Videl sem, da ima nogo v sadrenem škornju. Potem sem mu pogledal na prsi in sem razumel, zakaj si ni zapel srajce ne sukničja. Prsi je imel podobne zrezku — bile so ena sama rana. Ponokod so se mu že delale grbaste kraste, drugod pa se mu je iz drobno nasekanih ran cedila sokrvica. Nisem vedel, kaj naj rečem. Zavirač je rekel karabinjerju za cigareto. Karabinjer se je zganil, kakor da se je prestrašil. Vzel je iz torbe škatico Militeare in mu jo vrgel na kolena. Ko si je vtaknil cigareto v usta, mu jo je prižgal z vžigalnikom, narejenim iz tulca za puščini naboj.

«Hvala,» je zamrmral. Vlekel je nemirno, hlastno, tako da je slavnata cigareta kar šuštelala, in čez čas spet spregovoril.
«Če je ne spraviš ven, si res prekleta reva. Niso te dobro uklenili. Roke imaš ko punčka. Bi rad zgnil tam doli? Misliš, da imaš pravico počivati? A? In doma? Jim nisi nič dolžan? In tisti profesor in tisto dekle, o kateri si mi pravil? Kaj? Ze zdavnaj bi te bil hudič pobral, da niso skrbeli zate. Ti pa: zdaj bom sedel, dokler ne mine. O, ti reva usrana...»

Kri mi je silila v lice, on pa je kar naprej govoril, pritažen, z resnično jezo, ne da bi se obrnil k meni. Ustnice so mu drgetale in roka na kolenu se mu je nemirno premikala. Bila je kakor bitje zase, kakor da ni del tega težkega, izmučenega telesa zravno mene. Ko je umolnil, nisem odgovoril. Pogledal sem karabinjerja. Odpiral in zapiral je oči, kakor da bi ga mučila zaspanost. Zlati prstan se je medio nil sem se na hrbet in zatisnil oči. Mrtvi Papaj je prišel no hodniku in neslišno odrinil vrata. Jutrnja megla se mu je v drob-

Lojz Kraigher:

Renegat na volitvah

Da bi ne bilo prišlo to nesrečno jutro! Da bi se ne bil zbudil in bi bil rajši dalje sanjal... — Ko se predramim, sem ves poten in grlo mi je suho.
«Ali sem smrčal?» vprašam Filipino, ki se sklanja k meni.
«Strašno si vlekel dreto.»

Podoba Lojza Kraigherja iz let, ko je pisal roman

Ali je bil Loschinski? Ali je bil Löschnigg? — Kdo je bil, ki sem sanjal o njem in ki me je davil? — Skoraj me silil smeh...

A zdajci vztrepetam: Moj bog, danes so volitve! Vrže me iz postelje; z nestropno naglico se umijem; čeljusti komaj brzdam, da mi ne šklepečejo z zobmi.
Iz zajtrkovalnice čujem glas, rezek in nosljajoč.
«To je Löschnigg!» se prestrašim.
K vratom skočim, da bi slišal...

«Samo besedo, gospodična! Prosim! Nja — nič se ne vznemirjajte!»
«Prosim, gospod župan!» odgovarja Filipina.
«Vi torej vztrajate pri svoji odločitvi? Vi nam ne izročite tistih nekaj pooblastil?»
«Obžalujem, gospod župan! Sem jih že oddala.»
«Doktorju Žizku?»

Filipina je menda samo prikimala; glasu ni čuti.
«Nja...» zateza Löschnigg. «Za vas gre volit gospod soprog?»
Korak se bliža mojim vratom. Besedico «soprog» je bil izpregovoril neskončno porogljivo.
Kljuka se zgane... Ali je res tako predrzen, da bi si upal kar sem noter?...

«Ne, gospod župan!» ukazuje Filipina.
V strahu odskočim — bos in v spodnjih hlačah... Löschnigg pogleda v sobo: «Aha... Dobro jutro, gospod kontrolor! N-ja mi se tako še vidimo! Na avidenč!»
Vrata se zapro za njim... «N-jaz se sklanjam, gospodična! Posledice pripišite sami sebi!...»
Tudi vrata v prodajalnico se zaloputnejo...

Filipina pride k meni vsa zaplakana: «Ta predrznost! Ta nesramnost! Kaj mi neki more? Ali sem mu kaj dolžna?» in se razjoka bridko.
Ko odhajam, je že docela potolažena. Kljubovalnost jo navdaja, da udari z nogo ob tla.
«Le možki vol!, Arnošt! Daj, pokaži jim, ošabnežem, koliko se jih bojujal!»
Jaz pa sem prepaden; komaj skrivam svojo grozo...
«Srečno, dragec!» me poboža ljubeznivo po obrazu... Mati bi me še pokrivala...

Ko grem čez trg — ne vidim nič, ne slišim nič — čeprav je vrvež silen, glas neznošen. Votlo mi je v glavi, buči mi v nji kot v prazni školjki; vendar imam občutek, da bi moral misliti, da bi moral preudariti svoj položaj in se odločiti... Kako boš volil Arnošt? — Z nagubanimi obrvmi se mučim k jasnemu premišljevanju: — Tako je stvar, zdaj si na razpotju. Kako se boš odločil, Arnošt?

V črepinji mi odmeva trudno: Kam drži na levo cesta? Kam drži na desno pot? Mož, povejte mi po skušnjih, kje se laže ognem zmoti! Pa se nasmehnem bridko: — Ko bi še odgovor vedel v

verzih...

Nenadoma se spomnim: saj je odločila Filikal Sevedal Löschnigg upilši! Naj ti jo popravijo, ti pa zopet izbriseš in narediš po starem! Morda dobiš potem pri Žizku — novi glasovnici?!

A ko pritisnem na kljuko, se spaim resignirano: strahopetnež, zdaj je odbila tvoja ura!...
«O, servus, kontrolor! Jaz sem vas že čakal!» me pozdravi davkar. «Koliko ljudi se je nagnetilo! To je cel semenj!»
Se preden se prav zavem, je tudi Löschnigg tu. Tik za menoj je prisopihal, pozdravil davkarja z roko in koj začel:

Prinašamo odlomek iz romana «Kontrolor Skrobar», ki sodi med najboljše v pisateljskem opusu letošnjega Prešernovega nagradjenca Lojza Kraigherja. Kot je k drugi izdaji romana leta 1950 po 40. letih, odkar je delo nastalo, napisal avtor, je «Kontrolor Skrobar» ljubezenski roman, ki pa je tako zelo in v taki meri prepleten s političnimi prizori in z izčrpnimi razmotirvanji, da je popolnoma jasno: težiče dela je v političnem delu in ne v ljubezenskem. Lik «Skrobarja», reprezentanta nacionalne mladenosti, strahopetnosti pred nasilnim Nemcem in nemškutarjem se je zaradi svoje moči že tedaj razrastle v pojem škrobarstva, ki je izraz za izdajstvo nad seboj in nad svojim narodom.

«Reč je namreč taka, gospod kontrolor: Drugi razred je brez dvoma naš! Nja — četudi oddaste za nasprotno stranko svoja dva glasova, zmage nam ne vzameta. Pooblastila vaše — nja — nevestice so brez pomena. Od istih volilk smo si jih priskrbeli tudi mi. Saj razumete! Gamser voli z nami. Mihaela Iskra vam pustimo. Dr. Žizek mu je dobil posojilo, vaša — nevestica mu je seveda porok... Bog blagoslovi! Nja... Znesek se glasi: enajst proti štirinajstim!»
Zadovoljno pomenca z rokama in se obrne domišljavo k davkarju:

«Za teh dvoje glasov se nam res ni treba puliti!» Pa stisne nos med prsti in se napihne za trenutek: Nja... Samo v vašem interesu, gospod kontrolor! Če greste z nami volit, nam sicer naraste večina od treh na sedem glasov — devet proti šestnajstim! a večina je večina, glavno je, da zmagamo. Torej — kakor vidite — nam ni posebno...»
Oči so mu lokavo-porogljive. Tako navija žid obupanca, ki je bil že itak zapal oskubljenju.

V glavi mi brni prismojeno: Kam drži na levo cesta — levo cesta — levo cesta... Saj je že vseeno, prav vseeno...
Župan me prime pod pazduho in me pelje k oknu:
«Tu imam pritožbo proti vam. Jaz nisem vaš nasprotnik; a vsi me silijo, da jo odpokličem. Nja — zdaj pač ne vem...»
S popisanimi listi mi maha

pred očmi. Pisava je Posegarjeva. Pogled se mi še bolj skali. Zamaknem se v županov nos: — Ta je bil, ki me je v sanjah davil! — In čustvo resignacije me objame vsega. Ni sovraživa v meni in ni ogorčenja, samo utrujenost, strašna utrujenost. In stud me stresa iz goltanca, kakor v grozovitem mačku...

«Nja — pogledite sem, gospod kontrolor!»
Z dostojanstveno važnostjo razpara liste, jih zgane in spravi v žep.
«Kje imate zdaj glasovnici?»
Seže mi pod sukno in jih izvleče izpod nje, kakor da je tam doma — moj absolutni gospodar...

Davkar ima že pripravljene gumirane papirčke z nemškutarškimi kandidati. Prelepljenje je v hipu izvršeno.
«Nja — to bi bilo torej v redu. Zdaj pa moram kar hiteti. Saj sem se še tako težko odtrgal. Klanjam se, gospod kontrolor — in prst na usta! Častna beseda: jaz vas ne izdam nikomur! Kajne Loschinski? Stvar ostane med nami tremi! Nja... Servus, kontrolor!»

V pisarni je zakurjeno in toplo, a mene vendar zebe, da se stiskam v sukno in se prestopam sem in tja. Loschinski gleda skozi okno s hlinjenim zanimanjem; v zadregi je in ne ve, kaj bi še pripomnil. Jaz sem čisto top. Vest mi je zakrknjena, duša kakor mrtva. Mehanično pritiskam robec k ustnici; včasih pa pogledam, a se ne zavedam rjavkasto krvavih srag na njem — sploh se ne zavedam ne časa, ne prostora, ne sebe samega...

«Ali vas je kdo udaril?» me vpraša zdajci davkar.
«V vrata sem se zaletel.» Pa se obrnem k njemu sitno: «Greva volit?»

«Kajpada, kar pojdiva! To se pravi! Vi pojditte naprej, jaz grem takoj za vami.»
Sef ima prednost! — pomislim trmoglavo; a se v trenutku zdržnem: Nikar se ne pripravaj! On mora za teboj, da te nadzira...

«Hvala, gospod kontrolor...»
Oddal sem obe glasovnici... S tretetajočimi prsti z meglo pred očmi, z mravljinčenjem v hrbtenici... Stresem se in stisnem usta, da mi ne zašklepečejo zobje, Krčevito se obrnem. Rad bi pogledal Žizka, mučim se z očmi, a jih ne spravim v pravo smer. In vendar čutim, da se mi smehlja — vkljub srdu, ki ga ima za seboj — nagraditi me mora za junastvo... O, junastvo! Da se ne pogreznem, izdajalec! — Moja krinka v tem trenutku, moj klavni izraz!... Ali mi ne bere greha z oči?... Izdajalec Arnošt...

Iz zadnje stene molli iztegnjena roka s pokončnim mečem...
«Le pravice!»
Loschinski mi počeone:
«Le pogum, kolega!»

Glohoko nagnem glavo: mahoma mi je vročina v njej brez misli sem in brez občutkov, zabijanje pod čelom... O, ta sramota, Arnošt! Da se ne pogreznem, izdajalec!...

Zakaj se ne odpravim? Kaj še čakaš na morišču? — da nade nate meč pravice? Če pa — sprožil si ga sam. Izdajalec! — Renegat!...

Pogled na veliki mozaik Marija Pregija na Delavskem domu v Trbovljah

MODA 1958

SEJEM KONFEKCIJE, TKANIN IN USNJENIH IZDELKOV

LJUBLJANA, 8.—16. februarja 1958

VSAK DAN OB 10., 16. IN 20. URI V KINU »SOČA« REVIIJA »SODOBNO OBLAČENJE«

12. in 13. februarja komercialni dnevi!
Razstavnici ogrevani!
25% ni popust na železnici!

DNEVNE NOVICE

Zaradi izrednega zanimanja je zdravstvena razstava podaljšana do 9. februarja. Obiščite jo tudi vi. Odprta je v razstavnih prostorih Magistrata od osmih zjutraj do osmih zvečer. Vstopnine ni. Dvorana je kurjena.

Film o raku na maternici. Na splošno željo občinstva ponovi Občinski odbor Rdečega križa Ljubljana-Center v nedeljo, 9. t. m. ob 9. uri dopoldne v kinu Sloga predvajanje poljudno znanstvenega filma Rak na maternici. Predaval bo docent dr. Vito Lavrič. Vabimo predvsem ženske. Za mladino izpust 18. leta film ni primeren. Vstopnina, ki zagotavlja sedež, znaša 20 din. Vstopnice so v prodaji od četrtka 6. t. m. dalje v poštolnici razredne loterije v Narodni banki (Titova) ter na dan predvajanja eno uro prej pri blagajni kina.

Uprava za ceste LRS sporoča, da je cesta Slovenska Bistrica-Pekel-Poljčane-Podplatek na odseku Slovenska Bistrica-Pekel do nadaljnjega neprevozna zaradi zmrzlin. Promet je preusmerjen po okrajni cesti Slovenska Bistrica-Crešnjevec-Laporje-Pekel in obratno.

Revija »Sodobna pisarna« je prva izhajala. Je okusno in s slikami bogato opremljena, na finem papirju, pestre vsebine, članki so kvalitetni. Obravnava mehanizacijo poslovanja in druga poglavja iz pisarniške prakse na poljuden in zanimiv način, da jo je prijetno brati. Vse urade in

podjetja vabimo, da takoj še dodatno naročijo potrebno število izvodov, prav tako tudi uslužbenke in vse liste, ki se zanimajo za moderno pisarniško poslovanje. Z revijo boste vsi zadovoljni. — Uprava revije: Ljubljana, Gosposka 12.

Urade in podjetja ter pisarniške uslužbenke vseh vrst vabimo, da naročijo revijo »Sodobna pisarna«, ki je že prišla izhajati. — Uprava: Ljubljana, Gosposka 12.

Najbolj rentabilno vložen denar je denar za zdravje. Kdor redno uživa naradni čebelni med, ne bo obžaloval stroškov za to. Najboljši med dobite v specialni trgovini z medom, Medex, Miklošičeva cesta 30, pa tudi v vseh boljših živilskih trgovinah.

Vodnikova razstava v Narodni in univerzitetni knjižnici bo od 8. do 20. februarja. Odprta je od 10—12 in od 16—18, ob nedeljah od 10—12. Vstop prost.

Dne 8. februarja ob 18. uri bo slovenska otvoritev Občinske ljudske knjižnice »Prelihov Voranc« v domu DFD »Svoboda« Vič s kratko proslavo. — Vabljeni!

Esperanta se lahko naučite sami doma z »Dopisnim tečajem in slikah. Pišite na: Zvezo esperantistov Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva c. 7 in priložite znamke za 50 din.

Plavalci! Zimski bazen bo od ponedeljka 10. februarja 1958 zopet odprt. Urnik ostane nespremenjen. — PZS.

Ljubljanska smučarska podzveza odgovarja na vprašanja v klasičnih disciplinah v lhanu za nedeljo, 9. februarja 1958, zaradi neugodnih snežnih razmer. Datum tekmovanja bo javljen v dnevnem časopisu.

Aeroklub »Ljubljana« vabi vse svoje člane in prijatelje letalstva na svoje 11. redno letno skupščino, ki bo dne 9. februarja 1958 v prostorih OK ZKS Ljubljana, Resljiva c. 9, ob 8. uri dopoldne.

Cestitka

Janku in Milojci v novem domu želita vsa srečo Tone in Mimi.

KONCERTI

Ameriški pianist Aleksander Uninski bo koncertiral prihodnjo soboto v Filharmoniji izven abonmaja. Vstopnice so že v prodaji, za abonente bledga in modrega abonmaja popust.

Čuva usnje — daje sijaj
ILIRIJA
KREMA ZA ČEVLJE

GLEDALISCA

DRAMA
Sobota, 8. febr. ob 10: Golla: »Jurček«. Zaključena predstava za III gimnazijo Bežigrad.
Ob 15: Sofokles: »Kraji Oidipusa«. Zaključena predstava za III in VIII gimnazijo.
Ob 20: Benavente-Miklavčev: »Krišpin«. Miklavčev: »Tri pantomime« izven in za podelitve. Znižane cene (Zadnjič). — Vstopnice so že v prodaji.

Nedelja, 9. febr. ob 15: Shakespeare: »Ukročena trimoklavka« izven in za podelitve. (Katarina Vika Grilova). — Vstopnice so že v prodaji.
Ob 19:30: Brecht: »Matjaž Courage in njegovi otroci«. Gostovanje Sarajevskega Narodnega pozorišča. Izven in za podelitve. (Cene od 150 din navzdol). (Vstopnice so že v prodaji).

Ponedeljek, 10. febr.: zaprto.
Sarajevsko Narodno pozorišče gostuje v Ljubljani.
V nedeljo, 9. februarja bo Narodno pozorišče iz Sarajeva uprizorilo v Drami SNG Brechtovo kroniko

Globoke potiri sporočamo vsem sorodnikom in stanovskim tovarškim žalostno vest, da je po mučnem trpljenju preminil naš dragi mož, oče, brat, strie

KAREL TOMAŽIČ
železničar v pokoju
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, 8. februarja ob 15. uri iz Kristofove mrliške vežice na Žalah. Ljubljana, 6. februarja 1958.

Zaljubljeni: žena Marija, hčerka Nuška z možem ter unuka, neotolajljivi sestri Pavla in Julka.

Umrla nam je mama, babica in teta
PAVLA ERKLAVEC
članica SNG v p.
Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo, 9. februarja 1958, ob 15.30 iz Jožefove mrliške vežice na Žalah. Ljubljana, dne 7. februarja, 1958.

Umrla je naša draga mama, ljubljena stara mama, teta
ANA ČERVAN
Pogreb bo v nedeljo, 9. februarja 1958, ob 16. uri iz Nikolajev mrliške vežice na Žalah. Ljubljana, 7. februarja 1958.

Naznanjamo žalostno vest, da je umrl dolgoletni kapelnik rudarske godbe Hrastnik
JOŽE KUMLANC
Pogreb bo v soboto, dne 8. februarja 1958, ob 15. uri iz Hrastnika na dolsko pokopališče.

Draga pokojnika bomo ohranili v trajnem spominu! Hrastnik, 7. februarja 1958.

Zasavske godbe: Hrastnik-rudnik, Hrastnik-steklarna, Trbovlje-Center in Zagorje ter Delavsko prosvetno društvo »Svoboda I«, Hrastnik

Iz tridesetletne vojne »Matjaž Courage« in njegovi otroci. Režijsko je delo pripravil Borislav Grigorovič. V naslovnih vlogah nastopa Jolanda Djačić. Občinstvo posebej opozarjamo, da bodo nastopili sarajevski umetniki v Ljubljani samo enkrat. Začetek predstave ob 20. uri. Cene od 150 din navzdol. Vstopnice so že v prodaji pri »dnevni blagajni« v Operi.

Benavente-Miklavčev »Krišpin« in Miklavčev »Tri pantomime« bodo zadnjič izvajane v soboto, 8. febr. Začetek ob 20. uri. Cene so znižane.

Opera
Sobota, 8. febr. ob 19.30: Janacek: »Jenufa«. Gostovanje Vajertije Hecbalove. Abonma red A.
Nedelja, 9. febr. ob 19.30: Javna odnaja Rada Ljubljana: »Pokazi, kaj znaš«.

Ob 19.30: Verdi: »Traviata«. Gostovanje Ondine Otter. Izven in za podelitve.
Ponedeljek, 10. febr.: zaprto.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pavaža
Sobota, 8. febr. ob 19.30: P. Hanuš: »Jeli ovuda prošao mladi čovjek«. Zaključena predstava za Vojno pošto 2143. Gostovanje Narodnega pozorišča Sarajevo.

Ob 20: Grum: »Dogodek v mestu Gogol«. Abonma Sobota — kolektiv. Gostovanje Narodnega pozorišča Sarajevo.

Nedelja, 9. febr. ob 15: Hanuš: »Jeli ovuda prošao mladi čovjek«. Abonma Nedelja popoldanski — kolektiv. Vstopnice so tudi v prodaji. Gostovanje Narodnega pozorišča Sarajevo.

Ob 20: J. Tavčar: »Prihodnje nedelje«. Abonma Četrtek II — kolektiv. Vstopnice so tudi v prodaji. Gostovanje SNG Trst.

SENTJAKOBKO GLEDALIŠČE
Ljubljana. Mestni dom
Sobota, 8. febr. ob 20: F. Hadžić: »Vsi smo samo ljudje«, komedija. Izven.

Nedelja, 9. febr. ob 14.30: H. Fitz: »Srebrna lilijska«, pravljica igra s plesom. Popoldanska predstava. Izven.

Ob 17: F. Hadžić: »Vs smo samo ljudje«, komedija. Red nedelja — popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji.
Predprodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon 22-860.

MLADINSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana — Križanke
Nedelja, 9. febr. ob 10: Erich Kästner: »Pikica in Tonček«.

Vstopnice so na razpolago pri gledališki blagajni vsak dan od 10. do 12. ure in dve uri pred začetkom. Rezervacije na telefon 22-011.

EKSPERIMENTALNO GLEDALIŠČE
Ljubljana — Križanke
Sobota, 8. febr. ob 20: Jean Paul Sartre: »Zaprta vrata«. In Christopher Fry: »Feniks preveč«.

Nedelja, 9. febr. ob 20: Jean Paul Sartre: »Zaprta vrata«. In Christopher Fry: »Feniks preveč«.

Ponedeljek, 10. febr. ob 20: Jean Paul Sartre: »Zaprta vrata«. In Christopher Fry: »Feniks preveč«. Gostovanje igralske skupine Gledališča ad hoc.

Vstopnice so na razpolago pri

gledališki blagajni vsak dan od 10. do 12. ure in dve uri pred začetkom. Rezervirajte na telefon 22-011.

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE
Ljubljana — Komenskega 12
Sobota, 8. febr. ob 20: Veseli večer Nušičevih skečev in enodejank. Premiera. (120 minut smeha).

Nedelja, 9. febr. ob 16: Roger: »Trije fantje in eno dekle«. Komedija, ob 20: Veseli večer Nušičevih skečev in enodejank. 1. repriza. (120 minut smeha).

Vstopnice so v predprodaji za vse predstave že v soboto od 18.—20. ure, v nedeljo od 10.—12. ure, od 14.—16. ure in dve uri pred začetkom predstave. Vstopnice za vse tri predstave so še v predprodaji. Rezervirane vstopnice dvignite najkasneje 15 minut pred začetkom!

Prosmo občinstvo, da zasede svoja mesta točno ob določeni uri. Vstop med predstavo prepovedan!

Obiščite gledališče z veselim večerom je uprizorilo že 5. letošnjo

premiero z velikim uspehom. Veseli večer je režiral član SNG Vinko Podgoršek in izbral Nušičeve novitete, ki so s to premiero prvokrat odigrane. Zabavali in smejali se boste polnih 120 minut. Ne zamudite priložnosti in obiščite veseli večer!

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
MARIONETE
Levstikov (Sentjakobski) trg št. 1

Sobota, 8. febr. ob 17: Pengov-Simončič: »Zlata ribica«, ob 20.30: Pengov-Simončič: »Zlata ribica«. Za odrasle.

Nedelja, 9. febr. ob 11: V. Cinybulko-Dežman: »Igračke na cestah«. Ob 15: Pengov-Simončič: »Zlata ribica«.

Prodaja vstopnic vsak dan od ponedeljka dalje (razen nedelje) na upravi, Resljiva c. 38 od 10.—12. ure, telefon 22-020, in pol ure pred začetkom vsake predstave pri gledališki blagajni.

KINO »VIČA«

Ameriški barvni cinemascope film

Prišel je iz Laramija

Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9—11 in 14 dalje.

KINO »SLOGA«

Ameriški film

»PADLI ANGELO«

Tednik E. N. 6. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V gl. vlogah Alice Faye in Dana Andrews.

KINO »UNION«: amer. barvni film »Nepozabna pesem«. Brez tednika. Predstave ob 16 in 18. Ob 10 je matineja istega filma. V glavni vlogi: Paul Muni. — Ob 20 ameriški film »Demonska žena«. — Ob 22 premiera franc. filma »Krojač za dame«.

KINO »KOMUNA«: ameriški barvni cinemascope film s stereofonskim zvokom »Trije za revijo«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9 do 11 in od 14 ure dalje.

MLADINSKO KINO LM Kotnikova 8: amer. barvni film »Hudini«. Predstavi ob 19 in 21.

LITOSTROJ: ameriški barvni cinemascope film s stereofonskim zvokom »Caj za dva«. Predstavi ob 18 in 20.

KINO »TRIGLAV«

Angleški barvni film

»ZVEZDA INDIJE«

Tednik. V glavni vlogi Cornel Wyld, Gein Valas in Herber Lom. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »SISKA«

Ameriški barvni film

Mož iz Kolorada

V glavni vlogi William Holden in Glenn Ford. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

»Cuj, Leslie... Nobenega dvoma ni...«
»Ne morem doumeti, kako da ti kot izkušen kriminalist izključuješ možnost sodelovanja Kim Aprilove.«

Zdaj je že drugič omenil njeno ime, njegove besede so me zadele, kot da bi me s pestjo v obraz. Stisnil sem zobe, da bi prikril nemir. »Imam dovolj izkušenj, zato menim, da ženska ne more tako zdelati milijonarja Rotha.«

»V hiši pa je le bila, zato mora imeti vzrok, zakaj se skriva prav kot Palermo.«
»Na ta način ne bova prišla daleč,« sem mu rekel. Tudi jaz sem znal biti zbadljiv, vendar je Tight mirno nadaljeval:

»Denar, ki ga je Roth, kakor smo izvedeli, dvignil v banki, je moral biti v njegovem stanovanju.«
»To je mogoče, vendar ga nismo našli,« sem mu odgovoril.

»Verjetno ga je kdo vzel...«
»Ali Palermo?« sem ga vprašal.

»Kaj pa Kim?« mi je z vprašanjem odgovoril. Sploh je kar naprej meril na Kim. Jezilo me je, zastrmel sem se v dolgo ravno črto: avtomobilska cesta se je rahlo svetila tudi sredi noči.

V daljavi sem ugledal morje. Od strani sem se ozrl po Tightu. Tisti trenutek se mi je zdelo, da bi bil Tight najprimernejši model neomajno mirnega, zanesljivega in prebrisanega človeka.

»Kje je pravzaprav tisti klub, Leslie?«
»Na Long Islandu. Pri kilometru 200 na cesti proti Montover Pointu...«

»Ali v bližini Lobster Baya?«
Zdaj me je prvič pogledal. Njegove oči so se zasketale. Samo trenutek me je ošinil s pogledom, v katerem sem čutil sadistično uživanje.

»To je pa čudno, Kelly! Od kod veš, da je Eden Club blizu Lobster Baya?«
»S kažipota sem razbral, da se peljeva v tisto

FRANK HARPER

Newyorške NOCI

34 DETEKTIVSKI ROMAN

smer,« sem odgovoril, pri tem pa me je strašno mučila neprijetna zavest, da lahko zaslepim ves svet, Tighta pa ne. Vpraševal sem se, ali mi ta debeluh, ki sem ga imel za svojega najboljšega prijatelja, pripravlja kakšno past. Kaj pa, če se peljeva po Kim Aprilovo, ki je skrita v hišici doktorja Moora?

Zdelo se mi je, da se je bel Cadillac z zlatimi začetnicami milijonarja Fedorja Rotha spremenil v nekakšno pošastno vozilo, ki z veliko hitrostjo drvi skozi noč. Jaz, ki nisem nikoli poznal strahu, sem začel drhteti.

Ko je avto zavil z velike ceste proti Lobster Bayu, sem bil pripravljen na sleherni udarec. Skozl okno sem se ozrl po stari cervicki, po ribjem trgu, po vilah, po pristanišču za jahte in po pisano razsvetljenem zabavišču.

Zdaj pride kmalu tabla z napisom, da se tod začena privatna pot, ki pelje v skrivališče Kim Aprilove, me je spreletelo. Skoraj pol minute sem zadrževal dih...

Ali je moj prijatelj in kolega izvedel, da skrivam Kim Aprilovo v bližnji hišici? Ali me je prebrisan in prav tako bistri kriminalist, ki mu poprej nisem nikoli ničesar skrival, sklenil peljati naravnost k njej in s tem dokazati, da sem zagrešil zločin?

Navsezadnje je le prišla tista pot, ki je peljala k hišici. Avto pa je drvel dalje.

Golo naključje torej, sem se potolažil.
»Ali dobro poznaš pot, Leslie?« sem vprašal Tighta.

»Le približno,« mi je odgovoril, »kakor so mi jo opisali. Pazi na Jackovo bencinsko črpalko. Ko prideva do nje, imava le še pet kilometrov.«

»Pet kilometrov od Jackove črpalke,« sem ponovil. »Mislim, da bi bilo treba obvestiti Rilleya, da bi nam lahko po potrebi poslal pomoč.«

»Ze sem dvignil slušalko radijskega telefona. Ko sem opravil, sem ugledal bencinsko črpalko kot oazo v temi. Ustavila sva.«

»Ali potrebujete bencin?« je slabe volje vprašal možki v beli jopici.

»Ne, ne potrebujemo ga.«
»Pest drobiža je šla iz roke v roko: »Kod pelje pot v Eden Club?«

Navzile napitnini oni v beli jopici ni postal boljše volje. »O takem klubu nisem še nikoli ničesar slišal.«

»Ali ste kdaj kaj slišali o Franku? O šefu?«
»Ta avto poznam. O kom?«
Mož v beli jopici je z zanimanjem gledal avto.

Ugotovil sem, da je Tight storil kar prav. ko si je izposodil Rothov Cadillac.

Pot naju je peljala skozi temo. Nisva mogla videti niti zelene luči niti poslopja, v katerem je bila po podatkih, ki jih je imel Tight, ena najdražjih javnih hiš Franka Palmera.

Sele čez čas sva opazila drobno rdečo lučko in zavila naravnost proti njej.

»Čudno, oni je rekel, naj paziva na zeleno luč.«

»To je res čudno,« je pritrdil Tight in pritisnil na zavoro. Imela sva srečo, zakaj malo je manjkalo, pa bi se zaletela v pritičeno poslopje, pri katerem se je končala pot. Nad vhodom je brlela rdeča lučka.

V trenutku je postala rdeča lučka zelena, počasno se odprla široka vrata.

»Ali veš, Kelly, za kaj gre?«
Prikimal sem. Ko sva stopila pred prag, sva bila v popolni temi, vrata so se zaprla za nama. Zaslutila sva nevarnost in spoznala, da morava naprej. Ko sva se malce znašla, sva opazila, da pelje pot skozi slabo osvetljen prodor. Kakih 300 m je bil dolg, peljal pa je v podzemeljsko garažo, kjer je bilo parkiranih mnogo vozil.

Zlezla sva iz avtomobila in se počasi razgledala. Razkošna vozila so potrjevala bogastvo svojih lastnikov. Avto na koncu garaže je bil pokrit. Tight je dvignil plahoto: našla sva črni »Oldsmobil«.

»Več dokazov ne potrebujeva, sem rekel. »Zares dovolj, da spraviva Palmera na električni stol.«

Na steni sem opazil senco. Sunil sem Tighta, v trenutku sva imela samokrese v rokah. Ko sva se obrnila, sva se zazrla v topli, brezizrazni obraz črnca, ki je bil v Palmerovi službi.
Bolo...

VESTI IZ KRANJA

PRESENOVO GLEDALISCE KRANJ
Sobota, 8. febr. ob 16. in 20: A. P. Cenov: »Utrva«, drama v 4 delajnih. Gostuje SNG iz Trsta. Izven. Nedelja, 9. febr. ob 19: Stuart Oliver: »Čudovite pustolovščine«. Izven in za podeljele.

RADIO LJUBLJANA

Spored za soboto, 8. februarja
5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored), vmes ob 6.30-6.40 Reklame - 6.40-6.45 Naš jedilnik - 8.05 Lepe melodije, znani napravi - 8.35 Nastopa kvintet »Niko Stritof« ob spremljavi instrumentalnega kvarteta »Strijanje fantje« - 9.00 Oddaja za šolarje: Ob obletnici smrti dr. Franceta Prešerna - 9.30 Priljubljeni in izberite (zabavna glasba - 10.10 »Salon Respighi« - Stari plesi ni napravi za lutnjo, suita št. 3 - Rossiniana - 11.00 Pionirski tednik - 11.15 Domači zvoki izpod zelenega Pohorja - 12.00 Opoldanski operni koncert - 12.30 Kmečka univerza: Ing. Jože Ferčec: Kmetijski inštitut Slovenije za napredek živinoreje - 12.40 Pesmi in plesi s Tahitijsa - 13.15 Odprite sprejemnik! (spored za ljubitelje zabavnih melodij) - 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.40 S knjižnega trga - 16.00 Glasbene uganke - 17.15 Kaj bo prihodnji teden na sporedu - 17.30 Cocktail ob pol šestih - 18.00 Okno v svet: Saharska narfa - 18.15 Zbori in samospeli na pesnitve dr. Franceta Prešerna - 18.43 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori - 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame - 19.30 Radjski dnevnik - 20.00 Veseli večer - 21.00 Melodije za razvedrilo - 22.15 Oddaja za naše izseljence.

SPREJMEMO V SLUŽBO mojstre, visokokvalificirane in kvalificirane avtomobilske in šoferje C in D kategorije. Interesenti naj se zglasijo na upravi podjetja Električna cestna železnica, Ljubljana, Celovška 164. 354
LESNI INDUSTRIJSKI OBRAT »POHORJE« Maribor, Pobreška c. 20, prodaja naslednja osnovna sredstva: 1. varilni agregat za točkasto varjenje WEWAG Düsseldorf 380 V - potreben popravila - komad 1; 2. slebrni vrtilni stroj, GGR, 36-360 obratov, vrtilne do 75 mm - potrebne popravila - kom 1; 3. revolver stružnica - predelana v vlečno stružnico višina 250 mm, dolžina do 500 mm - potrebna popravila - kom 1; 4. revolver stružnica z vertikalno glavo, višina 150 mm, 2 KW - potrebna popravila - kom 1; 5. vlečna klop za pločevino, višina 120 mm, v uporabnem stanju - kom 1; 6. vlečna klop, predelana iz revolver-stružnice višina konice 280/460 mm - uporabna - kom 1; 7. polirna grod, dvostranska s krogličnimi ležaji - kom 2; 8. krožna žaga za hladno rezanje kovin, premer 600, debelina žaganja do 220 mm - uporabna - kom 1. M 25
VZAMEM PIANINO ali KLAVIR v najem. Popuniti na telef.: 30-662 od 9 do 14 ure.
GOSPODINJSKO POMOČNICO, starejšo, z znanjem kuhe in ostalih gospodinjstkih del, iščem k štiriclandski družini Ing. Kocjančič, Rojčeva 1 - Mostje. 429
IŠČEM honorarno pisarniško zaposlitev. Naslov in oglašnem oddelku.
CEVLJARJA za popravila gumi obutve in enega delavca sprejme »Vulkan« Ljubljana, Zaloška c. 20. 428
DVA VISOKOKVALIFICIRANA gradbena delovadja, starejša in sposobna, sprejemajo takoj za delo na Koprskem. Resne ponudbe poslati: Podružnica »Ljud pravice« Koper do 25. februarja 1958 pod geslom: »Samostojno delo visokogradnje«.
FIAT TOPOLINO prodam. Naslov in oglašnem oddelku. 431
PRODAM nov, zadnji sedež motorja znamke »Puchs«. - Kravcar Igor, Pržanjska ul. 10, Ljubljana.
FEHTNICO Z UTEZMI ugodno prodam. Naslov in upravi lista.
TRODELNO OMARO črno, polirano, ugodno prodam. Naslov in upravi lista.
PRODAM PARCELO, zazidljivo 523 m² v bližini Elektrolinstituta - in Zidnice - Vprašati, Rožna dolina, Cesta III/30 poleg rekonstrukcije »Katrca«.

Medicinska mila
»Brixol«
VRSAC
Boraks-katran, Lizol-žveplo

Vesti z Jesenic in okolice

Zdravniško dežurna služba ima do 14. februarja dr. Nose France.
Svet Svoboda in PD občine Jesenice prireja v soboto zvečer in v nedeljo popoldne v domu Partizan na jesenjskih glasbenih revijah. V soboto bodo nastopale godbe, v nedeljo pa pevski zbori Svoboda in prostovoljni društvi občine Jesenice. Začetek ob 20. oz. 15. uri z vlaki upadne. Vabl. Svet Svoboda in prostovoljni društvi občine Jesenice.
MESTNO GLEDALISCE JESENICE
Nedelja, 9. febr. ob 19.30: C. Goldoni: »Mirandolina«, komedija z glasbo in petjem. Zveze z vlaki ugodno.
KINO
»RADIO«: ameriški barvni film »Nepodalci«. Predstavi ob 18 in 20.
»FLAVZ«: ameriški film »Na robu pločnika«. Predstavi ob 18 in 20.
»ZIROVNICA«: italijanski film »Njihove zablode«. Predstava ob 19.30.
»DOVJE«: jugoslovanski film »Svojega telesa gospodar«. Predstava ob 20.
»KOROŠKA BELA«: ameriški barvni film »Nepodalci«. Predstava ob 19.

2 BLEDA

KINO
»BLEDA«: ameriški barvni film »Divja leta«. Predstavi ob 17 in 20.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO
»DELAJSKI DOM«: amer. barvni cinemascope film »Piknik«.
»SVOBODA«: ameriški barvni film »Nepoznana pesem«.

IZ ZALCA

KINO
»ZALEC«: ameriški barvni cinemascope film »Dirkači«.

CELJSKE VESTI

SLOV. LJUDSKO GLEDALISCE CELJE
Nedelja, 8. febr. ob 15.30: Aleksandro Casona: »Drevesa umirajo stoje«. Izven.

KINO

»UNION«: ameriški film »Trije noviči v vodnjaku«.
»METROPOL«: češki barvni film »Dobri vojak Svejk«.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO
KINO ROGAŠKA SLATINA: mehiški film »Umiram sretna«.

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA:
Sobota, 8. febr., lekarna »Planinka«. Glavni trg 20.
Nedelja, 9. febr., lekarna »Pri gradu, Partizanska c. 1.

KINO

»UNION«: ameriški barvni cinemascope film »Reka smrti«.
»PARTIZAN«: jugoslov. barvni film »Pop Cira in pop Spiras«.
»UDARNIK«: mehiški film »Mina«.

SLOV. NARODNO GLEDALISCE

Sobota, 8. febr. ob 19.30: Puccini: »Madame Butterfly«. Red LMS-1.
Nedelja, 9. febr. ob 15.30. Svarkin: »Tuje dete«. Gostovanje na Ravnan na Koroškem.
Ob 19.30: Puccini: »Tosca«. Red LMS-2.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALISCE PTUJ
Sobota, 8. febr. ob 19. Slavnostna akademija v počastitev obletnice preselnevo smrti Prilidretev bo v gledališču.
Vse predstave so v okviru Prešernovega kulturnega tedna.
Nedelja, 9. febr. ob 16: K. Čašule: »Veja v vetru«. Gostovanje v Gosposvici. Abonma in izven.
Prodeljček. 19. febr. ob 20: P. Hamilton: »Plinska luč«. Gostovanje v Kidričevem. Abonma in izven.

KINO

»PTUJ«: ameriški barvni film »Bosnoga grodnica«.

IZ MURŠKE SOBOTE

KINO
»MURŠKA SOBOTA«: ameriški barvni film »Rapsodija«. Predstava ob 20. uri.

Upravi odbor gozdnega gospodarstva Ljubljana, Likozarjeva 13,

poštini predal 258, razpisuje vodilno delovno mesto

vodje splošnega odseka (sekretarja)

Pogoji: Pravna ali ekonomska fakulteta ali daljša praksa v upravnih službah v gospodarskih organizacijah. - Prednost imajo pravniki s sodnijskim ali odvetniškim izpitom. Plača po tar. pravilniku. - Nastop službe takoj ali po dogovoru.
Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega službovanja predvsem od 1941 dalje, pošljite na naslov podjetja najpozneje do 24. februarja 1958.

List izdaja in tiska Casopisno založniško podjetje »Ljudska pravica« Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6, telefon 99-181 - Notranjepolitična gospodarska rubrika Nazorjeva 12/II, tel. 20-507 in 22-621 - Kulturna rubrika Kopitarjeva 6/III, tel. 31-357 - Uprava Trubarjeva ul. 24, telefon 22-491 in 22-492 - Narodniški oddelček Petkovskovo nabrežje 25, telefon 22-494 - Oglasi oddelček Kopitarjeva ulica 4, telefon 31-358 - Poštovalnica na Titovi cesti 15, telefon 22-322. Mesečna naročnina 250 din za tujino 500 din - Tekoči račun 60-KB-6-Z-1393 - Poštini predal 42 - Poština plačana v gotovini.

DROBNI OGLASI

SPREJMEMO finančne, materialne in mezdne knjigovodje, stenodaktilografe, strojepejske, strojne tehničke in vratarje-čuvaje. Ponudbe poslati pod šifro »Ljubljana«. 353
ZA DELO V SKLADIŠČU z železom sprejememo delavce-težake. Plača do 32 din na uro. Javite se v skladišču »Metalke« Ljubljana, Titova 33, na dvorišču »Globus-Spedite«.

Obveščamo
gradbena in obrtna podjetja, kakor tudi ostale poslovne prijatelje, da smo razširili svoje poslovanje in da poleg gradbenega in tehničnega materiala ter gradbenih strojev

prodajamo
zdaj tudi motorna vozila in specialna vozila za gradbeništvo: prekucnike, damperje, skreperje in podobno.

Poslužujte se naših uslug, ker nudimo vsa sredstva mehanizacije kakor tudi vozila za gradbeništvo po tovarniških cenah.

»TARA«
trgovsko podjetje
BEOGRAD, DUNAVSKA 21
Telefon 21-368 in 21-682

Uprava za vodno gospodarstvo LRS, Ljubljana

razpisuje na podlagi 33., 66. in 155. člena ZJU (Ur. list FLRJ št. 53/57) delovno mesto

blagajnika

Pogoji: Potrebna je srednja strokovna izobrazba odnosno nižja strokovna izobrazba z večletno prakso. - Plača v smislu zakona o javnih uslužbenecih (Uradni list FLRJ št. 53/57).

Pravilno kolkovane prošnje z opisom dosedanje službe in kratkega življenjepisa dostavite na Upravo za vodno gospodarstvo LRS, Ljubljana, Trg mladinskih delovnih brigad št. 7/III, najkasneje do 15. februarja 1958. 420

Vabimo Vas, da se prednaročite na II. serijo knjižne zbirke

»KULTURA IN ZGODOVINA«

Kot prva serija te dragocene knjižne zbirke, ki je lani imela pri našem občinstvu tako izreden uspeh, da so skoro vse njene knjige bile razprodane, prinaša tudi njena druga serija pet knjig, ki si jih bo sleherni naš izobraženec želel imeti v svoji knjižnici. Ta dela so:

- 1. Josip Kulišer: SPLOŠNA GOSPODARSKA ZGODOVINA SREDNJEGA IN NOVEGA VEKA. - I. knjiga. Srednji vek
2. Josip Kulišer: SPLOŠNA GOSPODARSKA ZGODOVINA SREDNJEGA IN NOVEGA VEKA. - II. knjiga. Novi vek
3. Herbert Wendt: ISKAL SEM ADAMA
4. Charles A. Beard in Mary Beard: ZGODOVINA ZDRUŽENIH AMERIŠKIH DRŽAV
5. Paul Hazard: KRIZA EVROPSKE ZAVESTI V LETIH 1680-1715

POZOR! V prednaročilu so te knjige 20% cenejše kot bodo pozneje v knjigarniški prodaji. Celotna II. serija zbirke »KULTURA IN ZGODOVINA«, torej vseh pet knjig, stane v prednaročbi 5800 din. Vse knjige bodo tiskane na najfinjši brezlesni papir in vezane v celo platno. Naročnino je možno poravnati v zaporednih mesečnih obrokih po 500 din, le zadnji (12. obrok) znaša 300 din. Prosimo Vas, da še danes izpolnite priloženo naročilnico in jo v zaprti kuverti pošljite na naslov: DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE, LJUBLJANA, Mestni trg 26. Oddelek za knjižne zbirke.

TU ODREŽITE!

NAROČILNICA

Podpisani naročam nepreključno II. serijo zbirke »KULTURA IN ZGODOVINA«, ki vsebuje naslednja dela:
1. Josip Kulišer: SPLOŠNA GOSPODARSKA ZGODOVINA SREDNJEGA IN NOVEGA VEKA. 1. knjiga. Srednji vek.
2. Josip Kulišer: SPLOŠNA GOSPODARSKA ZGODOVINA SREDNJEGA IN NOVEGA VEKA. 2. knjiga. Novi vek.
3. Herbert Wendt: ISKAL SEM ADAMA.
4. Charles A. Beard in Mary Beard: ZGODOVINA ZDRUŽENIH AMERIŠKIH DRŽAV
5. Paul Hazard: KRIZA EVROPSKE ZAVESTI V LETIH 1680-1715.

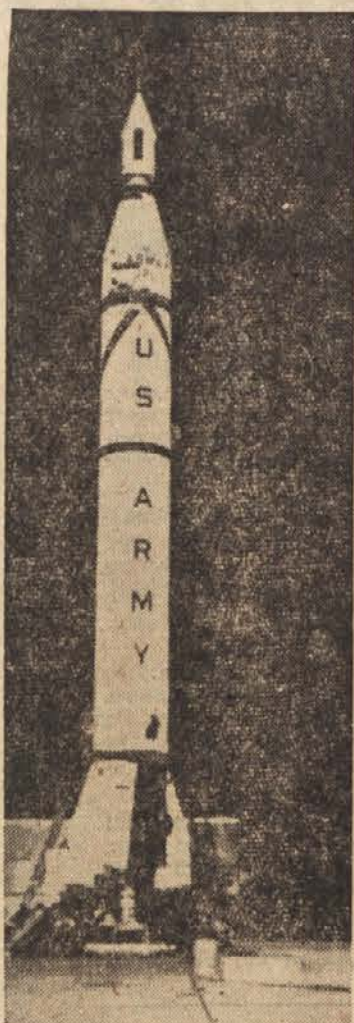
Naročnina za celotno serijo teh knjig, vezanih v celo platno, znaša 5800 din. To naročnino bom poravnal v celoti takoj, v dvanajstih zaporednih mesečnih obrokih po 500 din, počenši z mesecem naročila.

Točen naslov:
Pripomba: Neželena črtajte!
Lastnoročni podpis

PRODAJALNA TOVARNE AVTOMOBILOV MARIBOR
TAM
nudi po znižanih cenah
tovorna vozila »Pionira« nosilnosti 3 t:
kompletne kamione »Pi-561« s cerado po ceni 3.050.000 din
kompletne kamione »Pi-561« brez cerade po ceni 3.000.000 din
kompletne šasije »Pi-561« s kabino po ceni 2.885.000 din
kompletne šasije »Pi-561« brez kabine po ceni 2.585.000 din
kamione-kipeče »Pi-563« trostranske, na motorni pogon po ceni 3.780.000 din
kamione-cisterne »Pi-562« za odvoz fekalij po ceni 4.080.000 din
avtobuse »Pionira« s 25 sedeži:
»PB-56« standardni po ceni 5.600.000 din
»PB-56« polturistični po ceni 5.700.000 din
»PB-56« turistični po ceni 6.100.000 din do 6.500.000 din
Vsa vozila dobavljamo promptno ali v zelo kratkem roku.
TAM daje tovarniško garancijo na kvaliteto svojih vozil za čas od 6 mesecev odnosno za prevoženih 10.000 kilometrov.
Izkoristite možnost dobivanja posojila od Investicijske banke (Ur. l. FLRJ št. 35, 39 in 41/57) s 30% udeležbo lastnih sredstev.
Vsa natančnejša navedila v zvezi s postopkom za odobrenje kredita, kakor tudi za sklenitev pogodbe za dobavo vozil dobite v
PRODAJALNI IN SKLADIŠČU »TAM« V MARIBORU, GLAVNI TRG 25

SREČANJE V VESOLJU

»Raziskovalec« je manjši in ubira drugo pot kot drugi sputnik

Prvi ameriški umetni satelit je ponesla v vesmírski prostor izpopolnjena raketa Jupiter-C

- Prvi sputnik je zgorel, drugi
- ima za seboj že tako dolgo pot,
- da bi lahko prišel na Mars, od
- sobote, prvega februarja ob tri-
- četrti na pet po srednjeevrop-
- skem času pa kroži okoli naše-
- ga planeta ameriški »Explorer«
- (Raziskovalec).

»Pozno je prišel, prišel je pa le«, se ugotovili zahodni listi, ko je Američanom navsezadnje le uspelo poslati v vesolje umetnega spremljevalca, ki na elipsasti poti s hitrostjo nad 28.000 km v 113 minutah obkroži zemljo.

Na zunaj se razlikuje ameriški umetni satelit od obeh sovjetskih po velikosti in tudi po tem, da ne oddaja znakov »pip-pip«, marveč

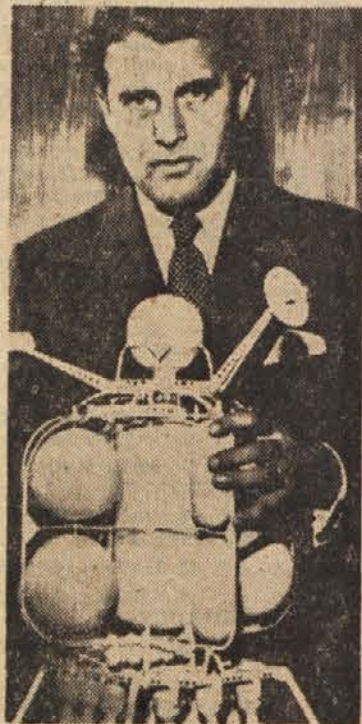
naprej enak ton. V vesolje so ga izstrelili z raketo »Jupiter-C«, ki jo je ameriška vojska izdelala pod vodstvom nemškega raketnega raziskovalca von Brauna. Ta se je, kot je znano, ukvarjal z raketami že precej pred drugo svetovno vojno in velja za konstruktorja nemškega raketnega orožja, imenovanega V.

V ameriškem »Explorerju« — njegovo velikost, težo in druge podatke posredujejo bralcem v primerjalni razpredelnici — sta dva radijska oddajnika, in sicer eden na 108,03, drugi pa na 108,0 mgh. Na tiskovni konferenci je povedal Werner von Braun, da bo en oddajnik deloval tri tedne, drugi pa dva do tri mesece. Sprejemnim postajam na zemlji bosta oba posredovala podatke o zunanji in notranji temperaturi, o kozmičnih žarkih, meteoritih in drugih pojavih v vesolju.

»Explorer« ima drugačno pot kot sovjetska sputnika, na najbližjem mestu je oddaljen od zemlje 320, na najvišjem pa okoli 7000 km. Te dni poročajo številne radijske postaje in radioamaterji, da so prestregli signale z ameriškega umetnega satelita. Že v nedeljo je sporočil neki radioamater iz Cuxhavna, da je dvakrat zapored ujel signale, o njih je poročal moskovski radio, češ da jih je prestregla postaja v srednjeazijskem Taškentu, pa tudi japonski in dru-

gi radijski amaterji so že ujeli signale, medtem ko umetnega satelita zaradi majhnosti ni mogoče videti s prostim očesom.

Ameriški listi so natančno popisali start svojega satelita. Jasno nočno nebo je bilo — so poročali — le tu in tam je veslal kak oblak. Slikovit je bil pogled na veliko raketo, ki se je ob grmenju — sli-

Dr. Werner von Braun z modelom vesmirske ladje, ki bi z medplanetarne postaje poletela na mesec

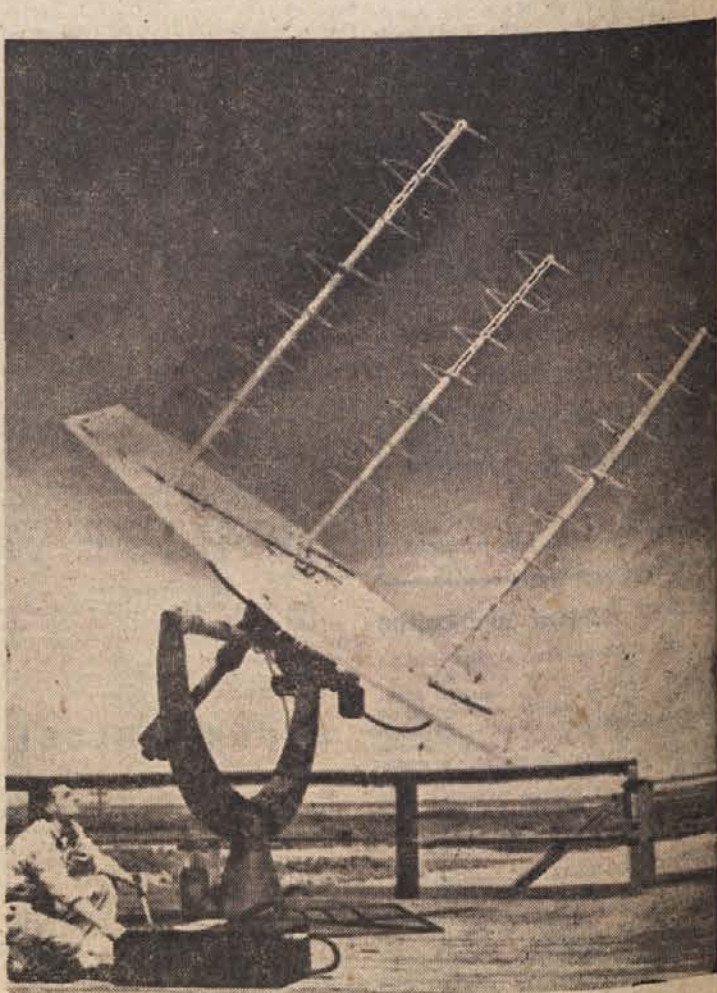
šati ga je bilo kilometre daleč — najprej počasi, nato pa naglo dvignila kvišku in so jo na poti izpiva spremljali žarometi. V nekaj trenutkih je bila komaj še tolikšna kot zvezda na jasnem nebu.

O pogonskem gorivu štiristopne rakete so povedali, da so v izpopolnjeni raketi »Redstone« sicer ohranili tekoči kisik, alkohol

pa so zamenjali s »precej eksotičnim gorivom«.

»Explorer« torej kroži okoli zemlje, vendar je dejal von Braun že na tiskovni konferenci takoj po izstrelitvi, da bo trajalo nemara pet let, preden bodo Američani v tehniki raket in umetnih satelitov dohiteli Sovjetsko zvezo. V podporo svoje trditve je povedal, da tehta sovjetski drugi sputnik okoli 500 kg, medtem ko bi Američani lahko primerjali svojega »Explorerja« kvečjemu s prvim sputnikom. Čeprav bi Američani delali za petino hitreje kot ruski znanstveniki — je rekel von Braun — bo trajalo po njegovem mnenju približno pet let, preden jih bodo dohiteli.

Visoko nad zemljo sta torej spet dva satelita, to pot različnega izvora, vsepovsod pa se širijo glasovi, da bosta oba velika »vesoljska tekmeča« izstrelila v letošnjem letu še vrsto novih, večjih in težjih »mehaničnih tipalk« na pragu vesolja.

Signale in šifrirane podatke o raznih pojavih v vesmírskem prostoru prestrezajo antene, katerih eno kaže naš posnetek

Najboljša rešitev

Zgodbica iz Egipta — Hamid je vzel dve ženi: Zejnebo in njeno mater

Abdel Hamid se je hotel poročiti z Zejnebo. Za vsako ceno. Zejneba je bila mlada in lepa, zato si je egiptovski ženin Abdel Hamid obljudil ob njej prijeto življenjsko pot. Zejneba pa je imela mater Sabho, ki bi v tem primeru postala Hamidova tašča. Tašče pa Hamid nikakor ni hotel imeti.

Dolgo je razmišljal, več fatihov in suratov je proučil, nazadnje pa se mu je posvetilo. Napotil se je k vdovi Sabhi in njeni hčeri Zejnebi ter obema predložil zakon. Ponudbo sta sprejeli. Mati je imela rada svojo hčer, hkrati pa je menila, da sme tudi ona še kaj pričakovati od življenja. Pa tudi stroški bodo manjši, je menila.

Hči Zejneba je imela rada mater, zlasti še, ker se je ta že bližala koncu življenja.

Tako se je Abdel Hamid oženil z Zejnebo in z njeno materjo Sabho. Vsi trije so živeli srečno, dokler ni nekega dne prišel Abdel Hamid na policijo. Ni se pritoževal zaradi dveh žena, saj bi bil v skrajnem primeru pripravljen sprejeti še dve, pač pa zaradi tega, ker je Zejneba izginila lepega jutra, ko sta Abdel Hamid in Sabha še spala. Najhuje pa je bilo to, da je s seboj odnesla vse, kar je bilo vrednega pri hiši. Tega ji Hamid ni mogel odpustiti, zato se je pritožil pri policijskem komisarju.

Zejnebo so našli. Klobčič se je počasi odvijal, ugotovili so, da je Zejneba srečala fanta, ki ji je napravil izredno ponudbo. Pripravljen se je bil poročiti samo z njo, ne pa tudi z njeno materjo. In še

več, rekel je, da jo bo ugrabil. Ker je taka reč draga, bi ne bilo odveč, je rekel tisti fant, če bi Zejneba imela kaj pod palcem. Rečeno, stórjeno: fant je ukradel Zejnebo, ona pa denar.

Vse bi se še kar nekam dobro končalo, Abdel Hamid bi nemara odpustil Zejnebi — uporabil bi svojo muslimansko pravico in ji ukazal, naj se vrne domov — če bi mati, torej tašča in žena Sabha ne bila tako razdražljiva.

Zejneba je namreč na sodnih pripovedovala, da jo je mati postavljala in v zvezde kovala Abdel Hamida. Mati pa je potem na razpravi očitala hčeri sebičnost: »Saj je tudi moj mož!«

Preiskovalni sodnik je imel o vsej zadevi svoje mnenje. Njegova razsodba se je glasila: Abdelu Hamidu pet let prisilnega dela. Zejnebi leto dni zapora, materi Sabhi pa prostost... F. G.

Podatki o umetnih satelitih

	SPUTNIK I	SPUTNIK II	»EXPLORER«
Teža	83,6 kg	508,3 kg	13,36 kg
Oblika	okrogla	podolgovata	valjasta
Premier	0,85 m	—	0,15 m
Dolžina	—	4,95 m	0,9 m
Dan izstrelitve	4. okt. 1957	3. nov. 1957	31. jan. 1958 (ameriški čas)
Hitrost	8 km/sek.	8 km/sek.	ca. 8 km/sek.
Enkratni krog	95 min.	102 min.	113 min.
Kot proti ravniku	65 stopinj	65 stopinj	35 stopinj
Frekvece	20.005 mgh	20.005 mgh	108 mgh
	40.002 mgh	40.002 mgh	108,03 mgh

NAJDBE V ARABIJI

Ameriška odprava pod vodstvom Wendella Phillipsa je našla v bližini stare omanske prestolnice Sohara, ki je kakih 250 km severozahodno od Muskata, starodavno arabsko pokopališče, katerega izvor in zgodovina nista znana. Člani odprave so odkopali dvoje struktur v obliki podkve, v katerih so našli človeške posmrtno ostanke. To odkritje je edino te vrste v jugovzhodnem delu Arabije.

Medicinski strokovnjak doktor Krause meni, da so v grobnicah

najdena okostja zelo stara. Dr. Phillips, ki je doslej vodil že šest arheoloških odprav po južni Arabiji, je dejal, da je prva faza arheoloških raziskav na področju Sohare zdaj zaključena.

Na tem področju so odkrili tudi staro židovsko pokopališče, ki zavzema skoraj hektar površine. Glavni arheolog odprave dr. Honeymann je razbral židovska imena, ki so na spomenikih napisana s hebrejskimi črkami. Za svoje delo je odprava dobila dovoljenje muskatskega in omanskega sultanata, ki ji je dal tudi oboroženo spremstvo in vodnike.

Avtostrada Italija-Francija

Po izjavi francoskega prometnega ministra so že pripravljene načrti za moderno avtomobilsko cesto, ki bo povezovala Italijo in Francijo. Gradbena dela se bodo kmalu začela; strokovnjaki menijo, da bo cesta gotova leta 1960. Italijani so do francoskih meja že zgradili moderne ceste, ki naj bi se povezale s francoskimi.

OSTANKI NARONE

Najstarejša rimska naselbina pri nas je propadla v sedmem stoletju

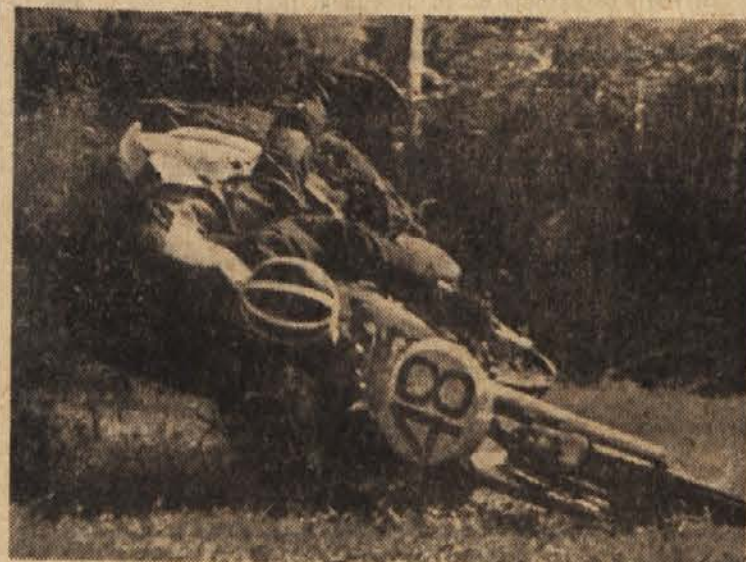
Pri neretvanski vasi Vid, nekaj kilometrov od Metkovića, se še po petnajstih stoletjih poznajo sledovi nekdanje rimske nekropole in grobov, ostanki rimskega mesta Narone. To mesto je bilo najstarejša rimska naselbina v dalmatinskih krajih, ustanovili pa so jo leta 45 pred našim štetjem.

V Naroni je stal forum s dvorano mestnih odbornikov, okrašeno s kipi rimskih imperatorjev in cesarjev. Okoli amfiteatra so sezidali številna svetišča, med katerimi je bil posebno lep tempelj boginje ljubezni Afroдите, zraven pa je stal Neptunov kip.

V tretjem stoletju našega štetja so plemena, ki so prodirala od

vzhoda proti rimskemu cesarstvu, Narono skoraj povsem porušila, v začetku sedmega stoletja pa je mesto prišlo pod oblast slovankega rodu Nerentanov. O do-

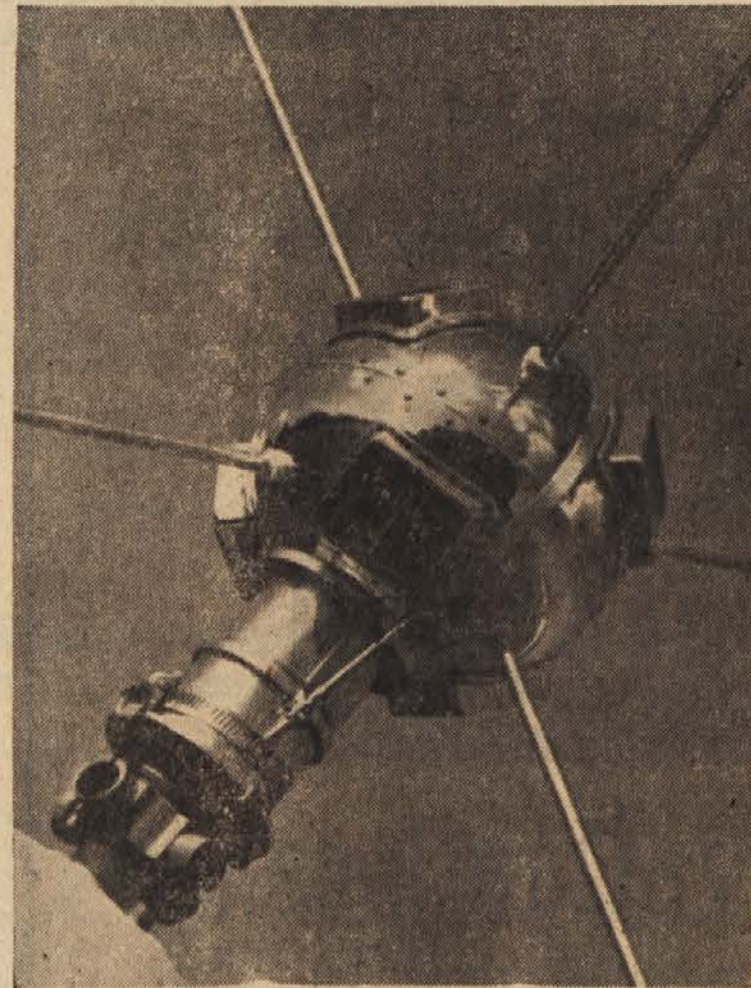
končnem propadu Narone ni natančnih podatkov, zgodovinarji pa domnevajo, da so jo razdejali ognjeniki, ki so takrat divjali na tistem področju.

Srečo je imel dirkač Johnstone v novozelandskem Aucklandu, kjer je z motorjem 500 ccm pri največji hitrosti malo pred ciljem zdrknil s steze in pristal na travi. Na srečo se ni poškodoval, vendar navzile dobremu plasmanu ni nadaljeval dirke do cilja

»Ta tvoj deček je izrezana mica, le zobe ima očetova.«

»Explorer« z antenami

Lutkovni film »Sen kresne noči«

Znani češkoslovaški mojster lutkovnega filma Jiří Trnka snema v Pragi dolgometražni film po Shakespearovem odrskem delu »Sen kresne noči«. Novo Trnkovo delo že zdaj zbujajo zanimanje, in sicer ne le zato, ker bodo nastopile lutke, marveč zlasti zaradi

tega, ker v tem filmu ne bo izgovorjena niti ena beseda. Shakespear naj bi izrazil le gibi »igravec« in pa glasba.

Prav zato ima glasba v tem filmskem delu posebno nalogo, pripravil pa je jo Trnkovo dolgoletni sodelavec Vaclav Trojan. Po Trnkovi zamisli bodo stilizirani gibi lutk podobni baletni pantomimi, ki naj bi izrazila vse tisto, kar je v komediji povedano z besedami.

Svoj novi film snema Trnka v barvah in v cinemaskopski tehniki, vendar ne bo ves čas uporabljal širokega platna, marveč ga bo širil po potrebi. Kadar to ne bo potrebno, se bo platno zožilo, v tem primeru pa se bosta na njem razvijala po dva dogodka hkrati.

Al Caponov avto

Na javni dražbi v Manchesteru je kupil Tony Stewart, lastnik nekega kabareta, motorno vozilo nekega najhujšega ameriškega gangsterja Ala Capona. Avto je grajen tako, da ga ne prebije revolverska krogla, gostilničar pa je plačal zanj okoli 170.000 dolarjev v upanju, da ga bo v Združenih državah prodal po znatno višji ceni.

Televizija za možgansko kirurgijo

Sovjetski znanstveniki so izdelali naprave, s katerimi je mogoče proučevati notranjost možganov. Zdravniki lahko s televizijo ugotovijo, kje so možgani poškodovani. Na televizijskem platnu se natančno vidi velikost in oblika možganskega čira.